

ЗАКОН

О ОСНОВАМА СИСТЕМА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређују се основе система предшколског, основног и средњег образовања и васпитања, и то: принципи и циљеви образовања и васпитања, стандарди постигнућа деце и ученика, начин и услови за обављање делатности предшколског васпитања и образовања, основног и средњег образовања и васпитања, врсте програма образовања и васпитања, оснивање, организација, финансирање и надзор над радом установа образовања и васпитања (у даљем тексту: установа), као и друга питања од значаја за образовање и васпитање.

Образовање и васпитање

Члан 2.

Систем образовања и васпитања обухвата предшколско васпитање и образовање, основно и средње образовање и васпитање.

Образовање и васпитање остварује се уз поштовање општих принципа образовања и васпитања, остваривањем циљева и стандарда образовања и васпитања.

Општи принципи система образовања и васпитања

Члан 3.

Систем образовања и васпитања мора да обезбеди за сву децу и ученике:

- 1) доступност и једнакоправност образовања и васпитања без дискриминације и сегрегације, а нарочито не по основу пола, социјалне, културне, етничке, религијске или друге припадности, односно материјалног или здравственог стања;
- 2) квалитетно и уравниорезано образовање и васпитање прилагођено узрасним и личним образовним потребама детета и ученика;
- 3) усмереност образовања и васпитања на ученика кроз разноврсне стратегије наставе, учења и оцењивања којима се осигурава ефикасно учење и мотивација за учење;

- 4) одговарајуће услове да развију своје потенцијале у пуној мери, да науче да користе свој ум и да изражавају своје мишљење, да се оспособе за даље учење и доживотно учење и за улогу одговорног грађанина;
- 5) образовање и васпитање у установи која је демократски уређена, у којој се негује отвореност, сарадња, толеранција на различитост, свест о повезаности у свету, посвећеност основним етичким вредностима истине, правде, поштења и одговорности и у којој је осигурано пуно поштовање права детета и ученика;
- 6) правовремени приступ предшколском васпитању и образовању и адекватну припремљеност за школско учење и пуну припремљеност за прелазак са нивоа на ниво образовања и васпитања;
- 7) стицање неког од видова послеосновног образовања ради укључивања у сферу рада, уз могућност хоризонталне покретљивости кроз ситем образовања;
- 8) могућност да деца и ученици са изузетним способностима (талентована и обдарена) имају приступ свим нивоима образовања у установама, без обзира на њихове материјалне услове.

Циљеви образовања и васпитања

Члан 4.

Циљеви образовања и васпитања јесу:

- 1) стицање квалитетних знања, умења и ставова, језичке, математичке, научне, уметничке, културне, техничке и информатичке писмености, што ће оспособити децу и младе за живот и рад у савременом друштву;
- 2) оспособљавање ученика, односно ученице (у даљем тексту: ученик) за решавање проблема, повезивање и примену знања и умења у даљем образовању, професионалном раду и свакодневном животу;
- 3) пун развој интелектуалних, емоционалних, социјалних и физичких капацитета сваког ученика, у складу са њиховим развојним потребама, могућностима и интересовањима;
- 4) оспособљавање ученика за самостално учење, доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, за рад, самообразовање, доживотно учење и укључивање у међународне образовне и професионалне процесе;
- 5) развој стваралачких способности, креативности и естетског укуса деце и ученика;
- 6) развој способности комуницирања и дијалога, добре и ефикасне сарадње са другима и способности за тимски рад;
- 7) развој способности проналажења, анализирања и саопштавања информација, уз вешто коришћење информационо-комуникационих технологија;

- 8) развој мотивације за учење и продуктиван рад код деце и ученика;
- 9) развој и практиковање здравих животних стилова, свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и значаја заштите добробити животиња;
- 10) развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, за развој економије, продуктивности, властите добробити и добробити других;
- 11) формирање стручних компетенција ученика у складу са стандардима занимања, захтевима савремене економије, развојем савремене науке, технике и технологије;
- 12) формирање ставова, уверења и система вредности, развој личног и националног идентитета и мултикултурализма, поштовање и неговање језика, традиције и културе свог народа, других народа, националних мањина и етничких заједница, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 13) развој свести о себи и способности самооцењивања;
- 14) развој поштовања људских и грађанских права и слобода, развој вредности и способности потребних за живот у демократски уређеном друштву, као и основних принципа етике, правде, истине, поштења и одговорности;
- 15) развој и поштовање родне и узрасне равноправности;
- 16) развој расне, националне, културне, језичке, верске и полне толеранције и недискриминације и уважавање различитости.

Стандарди образовања и васпитања

Члан 5.

Стандарди образовања и васпитања обухватају:

- 1) опште и посебне стандарде постигнућа деце и ученика;
- 2) стандарде знања, вештина и вредносних ставова (у даљем тексту: компетенције) за професију наставника и васпитача и њиховог професионалног развоја;
- 3) стандарде компетенција директора, просветног инспектора и просветног саветника;
- 4) стандарде квалитета уџбеника и наставних средстава;
- 5) стандарде квалитета рада установе.

Општи стандарди постигнућа деце и ученика резултат су целокупног процеса образовања и васпитања.

Општи стандарди постигнућа обезбеђују да деца и ученици стекну знања, умења и вредносне ставове који ће допринети њиховом развоју и успеху, развоју и успеху њихових породица, заједнице и друштва у целини.

Остваривање општих стандарда постигнућа обезбеђује се укупним образовно-васпитним процесом на свим нивоима образовања, кроз све облике, начине и садржаје рада.

Општим стандардима постигнућа кроз систем образовања и васпитања деца и ученици морају бити оспособљени да:

- 1) усвајају и конструишу знање и комуницирају стечено знање;
- 2) науче како да уче;
- 3) идентификују и решавају проблеме и доносе одлуке користећи критичко и креативно мишљење;
- 4) раде ефикасно са другима као чланови тима, групе, организације и заједнице;
- 5) одговорно и ефикасно управљају собом и својим активностима;
- 6) прикупљају, анализирају, организују и критички процењују информације;
- 7) ефикасно комуницирају користећи визуелна, симболичка, односно језичка умења у различитим облицима;
- 8) ефикасно и критички користе науку и технологију уз показивање одговорности према животној средини, свом животу и животу других;
- 9) схватају свет као целину повезаних система и приликом решавања конкретних проблема разумеју да они нису изоловани.

Посебни стандарди постигнућа утврђују се на основу општих стандарда постигнућа по нивоима образовања и васпитања, узрасту деце и ученика, разредима, предметима, односно модулима.

За дете и ученика са сметњама у развоју посебни стандарди постигнућа могу да се прилагођавају сваком појединачно, уз стално праћење развоја.

Право на образовање и васпитање

Члан 6.

Свако лице има право на образовање и васпитање.

Грађани Републике Србије једнаки су у остваривању права на образовање и васпитање, без обзира на пол, расу, националну, верску и језичку припадност, узраст, физичку и психичку конституцију, социјално и културно порекло, имовно стање, политичко опредељење или друго лично својство.

Лица са сметњама у развоју имају право на образовање и васпитање које уважава њихове образовне и васпитне потребе у редовном систему, у редовном систему уз додатну подршку или у посебној установи, у складу са овим и посебним законом.

Лица са изузетним способностима имају право на образовање и васпитање које уважава њихове посебне образовне и васпитне потребе, у редовном систему, у посебним одељењима или посебној школи, у складу са овим и посебним законом.

Обављање делатности

Члан 7.

Делатност образовања и васпитања обавља установа.

На оснивање и рад установе из става 1. овог члана примењују се прописи о јавним службама.

Начин обављања делатности образовања и васпитања прописан је овим законом и посебним законима у области образовања и васпитања (у даљем тексту: посебан закон).

Обављање образовно-васпитног рада

Члан 8.

У установи образовно-васпитни рад обављају: наставник, односно наставница, васпитач, односно васпитачица, стручни сарадник, односно стручна сарадница (у даљем тексту: наставник, васпитач и стручни сарадник).

Наставник, васпитач и стручни сарадник јесте лице са стеченим одговарајућим високим образовањем на: студијама другог степена (дипломске академске студије - мастер, специјалистичке академске студије или специјалистичке струковне студије) или на основним студијама у трајању од најмање четири године.

Наставник и васпитач јесте и лице са стеченим одговарајућим високим образовањем на студијама првог степена (основне академске, односно струковне студије), студијама у трајању до три године или вишим образовањем.

Лице из ст. 2. и 3. овог члана мора да има педагошко-психолошко образовање стечено на високошколској установи у току студија или након дипломирања, од најмање 30 бодова, у складу са Европским системом преноса бодова.

Васпитач деце јесте и лице са средњим образовањем, у складу са посебним законом.

У обављању образовно-васпитног рада наставнику, васпитачу и стручном сараднику могу да помажу и друга лица, у складу са овим законом.

Лице из ст. 1. и 6. овог члана, као и други запослени у установи дужни су да својим радом и укупним понашањем поштују опште принципе образовања и васпитања и доприносе остваривању циљева образовања и васпитања, општих и посебних стандарда постигнућа и развијању позитивне атмосфере у установи.

Употреба језика

Члан 9.

Образовно-васпитни рад остварује се на српском језику.

За припаднике националне мањине образовно-васпитни рад остварује се на матерњем језику, двојезично или на српском језику, у складу са посебним законом.

Образовно-васпитни рад може да се изводи и на страном језику, односно двојезично.

Образовно-васпитни рад за лица која користе језик знакова, односно посебно писмо или формате, изводи се на језику знакова и помоћу средстава тог језика.

Евиденција и јавне исправе

Члан 10.

Установа води прописану евиденцију и издаје јавне исправе, у складу са посебним законом.

Установа води базу података у оквиру јединстваног информационог система министарства надлежног за послове образовања (у даљем тексту: Министарство).

Лични подаци уписани у евиденцију прикупљају се, обрађују, чувају и користе за потребе образовно-васпитног рада и достављају Министарству за обављање законом утврђених послова.

Сви видови прикупљања, обраде, објављивања и коришћења података спроводе се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

За потребе научноистраживачког рада и приликом израде статистичких анализа, лични подаци користе се и објављују на начин којим се обезбеђује заштита идентитета учесника образовања и васпитања.

Јавна исправа и исправа издата супротно овом и посебном закону - ништава је.

Надзор

Члан 11.

Надзор над применом овог закона врши Министарство, у складу са законом.

II. РАЗВОЈ, ОБЕЗБЕЂИВАЊЕ И УНАПРЕЂИВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

1. САВЕТИ

Врсте савета

Члан 12.

Ради праћења, омогућавања развоја и унапређивања квалитета образовања и васпитања образују се:

- 1) Национални просветни савет - за предшколско, основно и средње опште и уметничко образовање и васпитање;

- 2) Савет за стручно образовање и образовање одраслих - за средње стручно образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање, образовање одраслих, образовање за рад, стручно оспособљавање и обуку.

Савети из става 1. овог члана дужни су да међусобно сарађују и да приликом разматрања питања која су од заједничког интереса усклађују своје ставове.

Када савети разматрају питања која чине део политике Републике Србије (у даљем тексту: Република) у области образовања и васпитања дужни су да обезбеде усаглашене ставове са одговарајућим саветом у чијој су надлежности питања развоја високог образовања.

Савети су дужни да подносе извештај о свом раду и о стању у области образовања и васпитања Народној скупштини, односно Влади, најмање једанпут годишње.

Средства за рад савета обезбеђују се у буџету Републике.

Савети доносе одлуке већином гласова од укупног броја чланова.

Савети доносе пословник о свом раду.

Састав Националног просветног савета

Члан 13.

Национални просветни савет има 42 члана, укључујући и председника, које бира Народна скупштина на време од шест година.

Председник и чланови Националног просветног савета бирају се, и то:

- 1) три члана из реда академика - редовних професора универзитета, са листе кандидата коју подноси Српска академија наука и уметности и један члан Матице српске из реда редовних професора универзитета, са листе кандидата коју подноси Матица српска;
- 2) четири члана из реда наставника Универзитета у Београду, са листе кандидата коју подноси Универзитет у Београду;
- 3) по један члан из реда наставника других универзитета чији је оснивач Република, односно аутономна покрајина: Универзитета у Нишу, Универзитета у Крагујевцу, Универзитета у Новом Саду, Универзитета у Приштини са седиштем у Косовској Митровици и Универзитета уметности у Београду, са листе кандидата коју подносе ови универзитети;
- 4) члан из реда наставника учитељског факултета, са листе кандидата коју заједнички подносе учитељски факултети чији је оснивач Република;
- 5) по један члан из реда стручних удружења наставника, васпитача и стручних сарадника: Заједнице васпитача предшколских установа, Савеза учитеља Србије, Друштва за српски језик Србије, Друштва за стране језике Србије, Друштва математичара Србије, друштва историчара, Српског географског друштва, Друштва физичара Србије, Српског хемијског друштва, Српског биолошког друштва, Српског филозофског друштва, Савеза друштава музичких и

- балетских педагога Србије, Друштва ликовних педагога Србије, Савеза педагога за физичку културу, Друштва психолога Србије, Педагошког друштва Србије и Друштва дефектолога Србије, са листа кандидата које подносе ова удружења;
- 6) четири члана из реда представника заједница средњих стручних школа, са листе кандидата коју заједнички подносе ове заједнице, и један члан из реда представника Заједнице гимназија, са листе кандидата коју подноси та заједница;
  - 7) члан из реда Српске православне цркве, са листе кандидата коју подноси ова црква;
  - 8) члан из реда традиционалних цркава и верских заједница, осим Српске православне цркве, са листе кандидата коју заједнички подносе ове цркве и верске заједнице;
  - 9) члан из реда националних мањина, са листе кандидата коју заједнички подносе савети националних мањина;
  - 10) члан из реда националне организације за запошљавање, са листе кандидата коју подноси ова организација;
  - 11) члан из реда репрезентативних синдиката, са листе кандидата коју заједнички подносе ови синдикати;
  - 12) члан из реда удружења послодаваца, са листе кандидата коју заједнички подносе ова удружења.

Подносиоци листа из става 3. овог члана дужни су да доставе листе кандидата за чланове савета два месеца пре истека мандата чланова Националног просветног савета којима мандат истиче.

Листа из става 3. овог члана садржи већи број кандидата од броја чланова који се бирају.

Ако подносилац листе не достави листу у року из става 4. овог члана, Народна скупштина бира чланове Националног просветног савета из реда прописане структуре.

Најмање половина чланова Националног просветног савета бира се из реда стручњака из области образовања и васпитања.

Председник Националног просветног савета бира се из реда стручњака из области образовања и васпитања.

За члана Националног просветног савета не може да буде изабрано лице које је именовано, изабрано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије, односно локалне самоуправе и лице изабрано у орган политичке странке или орган управљања установе.

Народна скупштина разрешава члана Националног просветног савета пре истека мандата, и то: на лични захтев, ако не испуњава своју дужност као члан Националног просветног савета, односно својим поступцима повреди углед дужности коју обавља или уколико наступи услов из става 9. овог члана.

У случају разрешења члана Националног просветног савета пре истека мандата, бира се нови члан до истека мандата овог савета, са листе која је поднета за избор његовог члана.

Седницама Националног просветног савета присуствује представник Министарства, без права одлучивања.

Надлежност Националног просветног савета

Члан 14.

У области развоја и унапређивања система образовања и васпитања Национални просветни савет:

- 1) предлаже правце развоја и унапређивања квалитета предшколског, основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања;
- 2) прати и анализира стање образовања на свим нивоима из своје надлежности и усаглашеност система образовања са европским стандардима;
- 3) разматра, заузима ставове и даје мишљење Министарству у поступку доношења закона и других аката, којима се уређују питања од значаја за област образовања и васпитања;
- 4) на предлог министра утврђује:
  - (1) посебне стандарде постигнућа деце и ученика;
  - (2) стандарде компетенција за професију наставника и васпитача и њиховог професионалног развоја;
  - (3) стандарде компетенција директора;
  - (4) стандарде квалитета уџбеника и наставних средстава;
- 5) утврђује предлог стандарда квалитета рада установе;
- 6) на предлог министра доноси: основе предшколског васпитања и образовања (у даљем тексту: основе предшколског програма), наставне планове и програме основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, део наставног плана и програма општеобразовних предмета средњег стручног образовања и образовања одраслих и основе васпитног програма;
- 7) утврђује предлог: програма завршног испита основног образовања и васпитања, опште и уметничке матуре, у складу са овим и посебним законом;
- 8) утврђује предлог за одобравање уџбеника и наставних средстава предшколског, основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, општеобразовних предмета средњег стручног образовања и образовања одраслих;
- 9) даје препоруке за образовање и допунско образовање наставника, васпитача и стручних сарадника савету надлежном за питања развоја високог образовања;
- 10) обавља и друге послове, у складу са законом.

Акт из тачке 4) објављује се у „Службеном гласнику РС”, а из тачке 6) у „Просветном гласнику”.

Састав Савета за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 15.

Савет за стручно образовање и образовање одраслих има 17 чланова.

Влада именује 12 чланова, укључујући и председника, из реда истакнутих представника привредне и занатске коморе и удружења послодаваца, стручњака из области стручног образовања и образовања одраслих, привреде, запошљавања, рада и социјалне политике и репрезентативних синдиката.

Из Националног просветног савета пет чланова су по положају чланови овог савета - четири члана из реда представника заједнице средњих стручних школа и члан из реда националне организације за запошљавање.

Влада именује чланове Савета за стручно образовање и образовање одраслих на време од шест година.

Изузетно од става 4. овог члана, половини чланова првоименованог састава Савета мандат траје три године.

За члана Савета за стручно образовање и образовање одраслих не може да буде именовано лице које је изабрано, именовано или постављено на функцију у државном органу, органу територијалне аутономије, односно локалне самоуправе и лице изабрано у орган политичке странке или школски одбор.

Седницама Савета за стручно образовање и образовање одраслих присуствује представник Министарства, без права одлучивања.

Надлежност Савета за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 16.

Савет за стручно образовање и образовање одраслих:

- 1) предлаже правце развоја и унапређивања квалитета стручног образовања, а посебно средњег стручног образовања и васпитања, образовања одраслих, специјалистичког и мајсторског образовања и других облика послеосновног образовања;
- 2) прати и анализира стање образовања из своје надлежности, његову усаглашеност са европским стандардима и предлаже мере за његово унапређивање;
- 3) прати, подстиче и усмерава активности које повезују образовање и запошљавање и њихов утицај на привредни развој;
- 4) разматра, заузима ставове и даје мишљење Министарству у поступку доношења закона, мреже стручних школа и школа за образовање одраслих и других аката којима се уређују питања од значаја за образовање из његове надлежности;
- 5) у сарадњи са саветом у чијој су надлежности питања развоја високог образовања, организује и координира припрему националног оквира квалификација и утврђује национални оквир квалификација за ниво средњег стручног образовања, стручног усавршавања и облике послеосновног образовања;
- 6) на предлог министра утврђује листу образовних профила;

- 7) на предлог министра утврђује посебне стандарде постигнућа за средње стручно образовање;
- 8) предлаже министру утврђивање :
  - (1) стандарда стручног оспособљавања и обуке када се остварују према ваншколским прописима;
  - (2) додатне стандарде квалитета рада стручних школа и школа за образовање одраслих;
- 9) на предлог министра доноси део наставних планова и програма за образовне профиле, и то за стручне предмете и модуле средњег стручног образовања и васпитања и образовања одраслих;
- 10) предлаже министру програме стручне матуре, завршног испита средњег стручног образовања, специјалистичког и мајсторског испита, завршног испита образовања за рад, испита стручног оспособљавања и испита за обуку и моделе признавања претходно стеченог знања и вештина, у складу са овим и посебним законом;
- 11) предлаже министру одобравање уџбеника и наставних средстава за стручне предмете;
- 12) повезује и укључује потребе и интересе социјалних партнера са правцима развоја стручног образовања и образовања одраслих;
- 13) разматра и предлаже у области своје надлежности моделе развоја и вођења каријере;
- 14) обавља и друге послове, у складу са законом.

Акт из тач. 6) и 7) објављује се у „Службеном гласнику Републике Србије”, а из тачке 9) у „Просветном гласнику”.

2. ЗАВОДИ

Члан 17.

Ради праћења, обезбеђивања и унапређивања квалитета и развоја система образовања и васпитања, за обављање развојних, саветодавних, истраживачких и других стручних послова у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању, Република оснива установе:

- 1) Завод за унапређивање образовања и васпитања;
- 2) Завод за стручно образовање и образовање одраслих;
- 3) Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања (у даљем тексту: заводи).

Акте о оснивању завода доноси Влада.

На оснивање, организацију и рад завода примењују се прописи о јавним службама.

О промени назива, седишта и статусној промени завода одлучује Влада.

На статут и годишњи план и програм рада завода сагласност даје Влада.

Заводи су обавезни да сарађују по свим питања образовања и васпитања која су од заједничког значаја.

Свој рад, планове и програме рада заводи усаглашавају са утврђеним правцима развоја образовања и васпитања, стратегијама Владе које се односе на образовање и васпитање, планским актима Министарства, Националног просветног савета и Савета за стручно образовање и образовање одраслих и активностима које се односе на европске интеграције.

Заводи подносе извештаје о свом раду Влади најмање једанпут годишње, а Министарству периодичне извештаје о важним питањима из делатности завода.

За оснивање и рад завода средства се обезбеђују у буџету Републике.

Завод за унапређивање образовања и васпитања

Члан 18.

Завод за унапређивање образовања и васпитања обавља стручне послове и учествује у припреми прописа из надлежности Министарства, Националног просветног савета, Савета за стручно образовање и образовање одраслих и као и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статуту.

Завод из става 1. овог члана обавља стручне послове који се нарочито односе на:

- 1) припрему основа предшколског програма, наставних планова и програма основног, општег средњег и уметничког образовања и васпитања, основа васпитног програма и дела наставног плана и програма општеобразовних предмета стручног образовања и васпитања и образовања одраслих, у складу са општим и посебним стандардима постигнућа;
- 2) припрему програма основног образовања у иностранству;
- 3) припрему стандарда квалитета уџбеника и наставних средстава;
- 4) припрему плана уџбеника основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања и учествовање у припреми плана уџбеника општеобразовних предмета стручног образовања и образовања одраслих;
- 5) давање стручне оцене уџбеника основног и средњег општег и уметничког образовања и општеобразовних предмета стручног образовања и образовања одраслих;
- 6) припрему стандарда компетенција за професију наставника и васпитача и њиховог професионалног развоја;
- 7) припрему стандарда компетенција директора;
- 8) унапређивање система сталног стручног усавршавања и професионалног развоја запослених у предшколском, основном и средњем образовању и васпитању;
- 9) припрему програма увођења у посао приправника и за полагање испита за дозволу за рад;
- 10) одобравање програма сталног стручног усавршавања наставника, васпитача, стручног сарадника и директора;

- 11) Учествовање у остваривању европских и међународних програма у области професионалног развоја запослених;
- 12) припрему додатних материјала и приручника за наставнике и васпитаче којима се подржава постизање циљева образовања и стандарда постигнућа, као и придржавање принципа система образовања и васпитања;
- 13) друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Завод из става 1. овог члана у свом саставу има организационе јединице - центре, и то:

- 1) Центар за развој програма;
- 2) Центар за развој уџбеника;
- 3) Центар за професионални развој запослених у образовању.

Завод из става 1. овог члана може да има и друге организационе јединице, у складу са статутом.

Завод за стручно образовање и образовање одраслих

Члан 19.

Завод за стручно образовање и образовање одраслих обавља стручне послове и учествује у припреми прописа из надлежности Министарства, Савета за стручно образовање и образовање одраслих и као и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутом.

Завод из става 1. овог члана обавља стручне послове који се нарочито односе на:

- 1) припрему:
  - (1) стандарда стручног оспособљавања и обуке када се остварују према ваншколским прописима;
  - (2) додатне стандарде квалитета рада стручних школа и школа за образовање одраслих;
- 2) припрему дела наставног плана и програма средњег стручног образовања за образовне профиле и програма завршног испита и стручне матуре;
- 3) припрему наставних планова и програма основног и средњег стручног образовања одраслих и програма завршних испита и стручне матуре;
- 4) припрему програма мајсторског и специјалистичког образовања и њихових испита;
- 5) припрему дела наставног плана и програма образовања за рад и завршног испита, програма стручног оспособљавања и испита за стручну оспособљеност, програма обуке и програма испита за обуку моделе признавања претходно стеченог знања и вештина;
- 6) учествовање у припреми стандарда квалитета уџбеника и наставних средстава стручног образовања и образовања одраслих;
- 7) учествовање у припреми плана уџбеника;

- 8) давање стручне оцене уџбеника стручног образовања и образовања одраслих, у поступку одобравања;
- 9) припрему националног оквира квалификација за ниво средњег стручног образовања и стручног усавршавања, као и за друге облике послеосновног образовања;
- 10) припрему листе образовних профила;
- 11) припрему мреже стручних школа и школа за образовање одраслих и праћење њене цлисходности и безбеђивања стваривања општих принципа и циљева образовања;
- 12) припрему рзвојних пројеката и активности које повезују стручно образовање и запошљавање;
- 13) друге послове, у складу са овим законом и актом о оснивању.

Завод из става 1. овог члана у свом саставу има организационе јединице - центре, и то:

- 1) Центар за развој програма и уџбенике;
- 2) Центар за образовање одраслих;
- 3) Центар за национални оквир квалификација.

Завод из става 1. овог члана може да има и друге организационе јединице, у складу са статутом.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања

Члан 20.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања обавља стручне послове у области праћења и вредновања степена, спровођење општих принципа, остварености циљева образовања и васпитања, стандарда постигнућа по нивоима и врстама образовања, као и друге послове, у складу са законом, актом о оснивању и статутом.

Завод из става 1. овог члана нарочито обавља стручне послове који се односе на:

- 1) припрему посебних стандарда постигнућа и стандарда квалитета рада установа;
- 2) припрему посебних стандарда постигнућа у основном образовању и васпитању у општем средњем и уметничком образовању;
- 3) припрему програма завршног испита у основном образовању и васпитању, матурских испита у општем средњем и уметничком образовању;
- 4) припрему завршног испита основном, опште и уметничке матуре у општем средњем и уметничком образовању;
- 5) вредновање огледа;
- 6) обављање националних испитивања и праћење ученичких постигнућа;
- 7) вредновање рада наставника, васпитача, стручних сарадника и установа;
- 8) обављање међународних истраживања;

- 9) пружање стручне подршке Министарству и надлежним саветима у домену осигурања квалитета и прикупљања и обраде података;
- 10) пружање стручне подршке установама у погледу праћења и вредновања степена остварености циљева, општих и посебних стандарда постигнућа, самовредновања установа, припремање материјала за испитивање и оцењивање ученика, стручних препорука за прилагођавање посебних стандарда;
- 11) праћење усаглашености система вредновања и осигурања квалитета образовања и васпитања са системима вредновања и осигурања квалитета образовања и васпитања у оквиру Европске уније;
- 12) друге послове у складу са овим законом, актом о оснивању и статутом Завода.

Завод из става 1. овог члана у свом саставу има организационе јединице - центре, и то:

- 1) Центар за испите;
- 2) Центар за стандарде;
- 3) Центар за осигурање квалитета.

Завод из става 1. овог члана може да има и друге организационе јединице, у складу са статутом.

Завод из става 1. овог члана подноси Министарству посебне периодичне извештаје о образовним индикаторима.

Стручни тимови

Члан 21.

За обављање појединих послова из своје делатности, заводи могу да образују посебне стручне тимове из реда стручњака у области образовања и васпитања или да ангажују научноистраживачке институције, уз сагласност Министарства.

Члану стручног тима из става 1. овог члана за време рада у стручном тиму мирује радни однос на радном месту са кога одсуствује.

Однос министра, савета и завода

Члан 22.

Савети из чл. 14. и 16. овог закона доносе акте из своје надлежности на предлог министра.

Заводи из члана 17. овог закона који су надлежни за припрему или учешће у припреми подзаконских аката које доноси надлежни савет или министар, дужни су да ове послове обаве на захтев министра. Поступак покреће министар достављањем захтева одговарајућем заводу.

Надлежни завод стручно припрема одговарајући материјал и доставља га министру у датом року.

Предлог са материјалом из става 3. овог члана министар доставља надлежном савету на разматрање, утврђивање предлога или на одлучивање.

Савет је дужан да поступи по овлашћењу из става 1. овог члана најкасније у року од месец дана од дана пријема предлога министра са материјалом.

Ако надлежни савет у року из става 5. овог члана не утврди предлог, односно не донесе акт, министар може да донесе подзаконски акт без предлога савета, односно уместо савета.

Савети и заводи могу да поднесу иницијативу министру, односно Влади за решавање одређених питања из њихове надлежности.

3. МИНИСТАРСТВО

Надлежност Министарства

Члан 23.

У области образовања и васпитања Министарство, нарочито:

- 1) планира и прати развој образовања и васпитања;
- 2) врши надзор над радом установа и завода;
- 3) планира, координира и организује програме сталног стручног усавршавања запослених у установама;
- 4) врши проверу резултата остварености прописаних циљева и задатака образовања на републичком нивоу;
- 5) остварује међународну сарадњу на плану развоја система образовања и васпитања, анализу и преношење страних искуства европских програма и достигнућа, као и послове усаглашавања са европским образовним системима;
- 6) успоставља и управља јединственим информационим системом образовања и васпитања у Републици, стара се о несметаном протоку података и обезбеђује доступност и заштиту података;
- 7) води регистар и издаје дозволе за рад наставника, васпитача и стручних сарадника.

Школска управа

Члан 24.

За обављање стручно-педагошког надзора, давање подршке развојном планирању и осигурању квалитета рада установа и обављање других послова утврђених законом, у Министарству се образују организационе јединице за обављање тих послова ван седишта Министарства - школске управе, у складу са законом.

Министарство у оквиру школске управе:

- 1) обавља стручно-педагошки надзор у установама;
- 2) контролу наменског коришћења финансијских средстава установа;
- 3) координира стручно усавршавање наставника, васпитача, стручног сарадника, директора и секретара установе;
- 4) даје подршку развојном планирању, развоју предшколског, школског и васпитног програма и осигурању квалитета образовања;
- 5) учествује у припремама плана развоја образовања и васпитања за подручје за које је образована школска управа и прати његово остваривање;
- 6) обезбеђује све услове да установе несметано уносе, попуњавају, ажурирају и одржавају базу података о образовању и васпитању у оквиру јединственог информационог система Министарства;
- 7) обавља и друге послове, у складу са законом и другим прописима.

Ближе услове о успостављању јединственог информационог система у образовању и васпитању, о прикупљању, уносу, ажурирању, доступности и заштити података и другим питањима од значаја за јединствени информациони систем, прописује министар.

III. УСТАНОВЕ И ДРУГЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ

Врсте установа

Члан 25.

Делатност образовања и васпитања обављају:

- 1) у предшколском васпитању и образовању - предшколска установа (у даљем тексту: дечји вртић);
- 2) у основном образовању и васпитању - основна школа, основна школа за образовање одраслих, основна музичка, односно балетска школа и основна школа за образовање ученика са сметњама у развоју;
- 3) у средњем образовању и васпитању - средња школа, и то: гимназија (општа и специјализована), стручна школа, мешовита школа (гимназија и стручна или уметничка), уметничка школа, средња школа за образовање одраслих и средња школа за ученике са сметњама у развоју.

Школа може да обезбеђује смештај и исхрану ученика (у даљем тексту: школа са домом).

Уникатна установа, у смислу овог закона, јесте установа која једина у Републици остварује одређени програм образовања васпитања.

Установа од посебног интереса за Републику, у смислу овог закона, јесте установа која остварује програм образовања и васпитања који је од посебног интереса за Републику, односно која је од посебног културног, просветног или историског значаја за Републику.

Влада одређује уникатне и установе од посебног интереса за Републику.

Образовни програми установа

Члан 26.

Дечји вртић развија и остварује програме васпитања и образовања и неге деце, у складу са основама предшколског програма и посебним законом.

Основна школа остварује школски програм, а може да остварује и: индивидуални програм за ученике и одрасле са сметњама у развоју, индивидуалан програм српског језика, односно језика националне мањине за ученике који не познају језик на коме се изводи настава, школски програм за музичко и балетско образовање, школски програм за образовање одраслих, васпитни програм за ученике у школи са домом и друге програме, у складу са посебним законом.

Средња школа остварује школски програм општег, стручног и уметничког образовања, а може да остварује и: индивидуални програм за ученике и одрасле са сметњама у развоју, индивидуалан програм српског језика, односно језика националне мањине за ученике који не познају језик на коме се изводи настава, школски програм за музичко и балетско образовање, школски програм за образовање одраслих, васпитни програм за ученике у школи са домом, програм специјалистичког и мајсторског образовања, програм образовања за рад, програме стручног оспособљавања, обуке и друге програме, у складу са посебним законом.

Изузетно, основна школа може да остварује и предшколски програм, а средња школа - предшколски програм, програм основног образовања и васпитања и васпитни програм.

Оснивање установе

Члан 27.

Установу може да оснује Република, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе, друго правно или физичко лице.

Оснивач установе не може да буде физичко лице које је правноснажном пресудом осуђено за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање шест месеци или за кривично дело против: полне слободе, насиља у породици, правног саобраћаја, примања или давања мита, против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену меру.

Република, односно аутономна покрајина може да оснује посебну установу - вежбаоницу, која је наставна база универзитета, у складу са овим и посебним законом.

Ближе услове за оснивање установе из става 2. овог члана, начин предлагања чланова органа управљања, за директора, посебне услове за наставнике, васпитаче и стручне сараднике, начин обезбеђивања средстава за рад установе, прописује министар.

Мрежа установа

Члан 28.

Број и просторни распоред установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, према врсти и структури, планира се актом о мрежи установа.

Установа се оснива у складу са актом о мрежи установа.

Акт о мрежи дечјих вртића и акт о мрежи основних школа доноси скупштина јединице локалне самоуправе, на основу критеријума које утврди Влада.

У јединици локалне самоуправе у којој је у службеној употреби и језик и писмо националне мањине, односно у којој се образовно-васпитни рад изводи на језику и писму националне мањине, акт о мрежи дечјих вртића и основних школа доноси се уз претходно прибављено мишљење националног савета националне мањине чији је језик и писмо у службеној употреби у јединици локалне самоуправе, односно чији се језик и писмо користи у образовно-васпитном раду.

Сагласност на акт о мрежи основних школа даје Министарство.

Када Министарство утврди да надлежни орган јединице локалне самоуправе није донео акт о мрежи основних школа, одредиће рок за његово доношење.

Ако надлежни орган јединице локалне самоуправе не донесе акт у року из става 6. овог члана, Министарство доноси акт о мрежи основних школа.

Акт о мрежи средњих школа доноси Влада на основу:

- 1) демографске пројекције популације ученика на одређеном подручју;
- 2) специфичности подручја (брдско-планинско, пригранично, недовољно развијено, национално мешовито подручје);
- 3) развојне специфичности подручја на основу утврђених и планираних потреба за запошљавање;
- 4) доступности и једнаких услова за стицање образовања и васпитања;
- 5) обезбеђености комуникације;
- 6) финансијских могућности Републике.

Услови за оснивање, почетак рада и обављање делатности установе

Члан 29.

Установа може да се оснује ако:

- 1) постоји потреба за васпитањем и образовањем деце, образовањем и васпитањем ученика или образовањем одраслих;
- 2) има програм образовања и васпитања;
- 3) има обезбеђена средства за оснивање и рад.

Друго правно или физичко лице може да оснује установу ако, осим испуњених услова из става 1. овог члана, има гаранцију пословне банке да су

обезбеђена средства у висини потребних средстава за циклус образовања у школи, односно годину дана рада децјег вртића.

Установа може да почне са радом и да обавља делатност образовања и васпитања ако испуњава услове за оснивање и има:

1) прописани простор, опрему и наставна средства;
2) наставнике, васпитаче и стручне сараднике у радном односу на неодређено време;

3) обезбеђене хигијенско-техничке услове, у складу са законом и прописима којима се уређује ова област.

Ближе услове за оснивање, почетак рада и обављање делатности установе, прописује министар.

Издвојено одељење установе

Члан 30.

Установа обавља делатност у свом седишту.

Установа која има решење о верификацији може да обавља делатност и ван седишта, односно у другом објекту, организовањем издвојеног одељења, ако испуњава услове из члана 29. став 3. овог закона, уз сагласност Министарства.

Издвојено одељење нема својство правног лица.

На организовање и рад издвојеног одељења примењују се одредбе овог и посебног закона.

Верификација установа

Члан 31.

Установа може да почне са радом када се утврди да испуњава услове за оснивање и почетак рада и добије решење о верификацији.

Захтев за верификацију подноси се и када се у установи врши статусна промена, мења седиште, односно објекат, организује рад у издвојеном одељењу, уводи нови образовни профил или остварује нови програм образовања и васпитања.

Захтев за верификацију садржи: назив, седиште и врсту установе, програм образовања и васпитања, језик на коме ће се остваривати образовно-васпитни рад, разлоге и оправданост оснивања и услове које обезбеђује оснивач за почетак рада и обављање делатности. Уз захтев се достављају акт о оснивању установе и докази о испуњености услова из члана 29. овог закона.

О захтеву за верификацију установе одлучује Министарство најкасније у року од три месеца од подношења захтева.

Решење о захтеву за верификацију установе коначно је.

Проширена делатност установе

Члан 32.

Установа која има решење о верификацији може да обавља и другу делатност која је у функцији образовања и васпитања (у даљем тексту: проширена делатност) под условом да се њоме не омета обављање делатности образовања и васпитања.

Ученици млађи од 15 година живота не могу да се ангажују у проширеној делатности школе.

Ученици са навршених 15 година могу да се ангажују само у оквиру наставе, а запослени установе ако се не омета остваривање образовно-васпитног рада.

Проширена делатност установе може да буде давање услуга, производња, продаја и друга делатност којом се унапређује или доприноси рационалнијем и квалитетнијем обављању образовања и васпитања.

Средња школа може да остварује програме обука, у складу са потребама тржишта рада.

Одлуку о проширењу делатности доноси орган управљања установе, уз сагласност Министарства.

Одлука о проширењу делатности установе чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе садржи и план прихода који ће се остварити и издатака за обављање те делатности, начин ангажовања ученика и запослених и начин располагања и план коришћења остварених средстава, у складу са прописима који регулишу буџетски систем.

Ближе услове за обављање проширене делатности установе, прописује министар.

Статусне промене и промене назива и седишта

Члан 33.

Установа може да врши статусне промене, промену назива или седишта.

Одлуку о статусној промени установе доноси орган управљања, уз сагласност оснивача.

Одлуку о промени назива или седишта установе доноси орган управљања, уз сагласност оснивача, а када је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, уз сагласност Министарства.

Школа не може да врши статусне промене, промену назива или седишта у току наставне године.

Забрана рада установе

Члан 34.

Када орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора утврди да установа не испуњава прописане услове за рад или не обавља делатност на прописани начин, као и у случају обуставе рада или штрајка организованог супротно закону, одредиће јој рок за испуњење услова, односно отклањање неправилности у обављању делатности и о томе ће обавестити оснивача.

Када установа, чији је оснивач република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, не поступи у датом року по налогу органа из става 1. овог члана, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, Министарство претходно предузима следеће мере:

- 1) разрешава орган управљања и директора и именује привремени орган управљања и поставља вршиоца дужности директора;
- 2) разрешава орган управљања и именује привремени орган управљања;
- 3) разрешава директора и поставља вршиоца дужности директора.

Привремени орган управљања из 2. овог члана има најмање пет чланова и обавља послове из надлежности органа управљања, осим доношења одлуке о избору директора.

Ако у току трајања претходних мера истекне мандат органу управљања установе, министар именује привремени орган управљања, до престанка претходних мера и именовања органа управљања.

Ако у току трајања претходних мера истекне мандат директору установе, министар поставља вршиоца дужности директора до престанка претходних мера и избора директора.

Вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања обављају дужности док Министарство не утврди да су испуњени услови, отклоњене неправилности из става 1. овог члана и да су се стекли услови за престанак претходних мера, а најдуже годину дана.

Ако вршилац дужности директора установе и привремени орган управљања не отклоне утврђене неправилности Министарство забрањује рад установе.

Када установа чији је оснивач друго правно или физичко лице, не поступи у датом року по налогу органа из става 1. овог члана, односно када орган управљања не обавља послове из своје надлежности, а оснивач не предузме мере у складу са законом ни после прописаног рока за отклањање неправилности, Министарство забрањује рад установе.

Укидање установе

Члан 35.

Установа се укида у складу са законом.

Ученици школе која се укида имају право да заврше започето образовање у другој школи коју одреди Министарство.

Страна установа

Члан 36.

Установу може, под условима предвиђеним међународним уговором, односно под условом реципроцитета, да оснује страна држава, страно правно или физичко лице ради остваривања програма образовања и васпитања који нису донети на основу овог закона, ако је програм прописан, односно акредитован у иностранству, ако испуњава услове из члана 29. став 1. овог закона и добије одобрење министарства.

Исправа коју изда ученику школа из става 1. овог члана ради остваривања права на рад и даље образовање у Републици - признаје се под условима и по поступку, у складу са посебним законом.

Министарство води евиденцију о страним установама којима је дато одобрење.

Центар за стручно усавршавање

Члан 37.

Јединица локалне самоуправе, односно јединица територијалне аутономије може, самостално или у сарадњи са више јединица локалне самоуправе, да оснује центар за стручно усавршавање, у складу са законом којим се уређују јавне службе.

У остваривању делатности центар из става 1. овог члана дужан је да поштује опште принципе и циљеве образовања и васпитања и да стручно усавршавање запослених остварује у складу са овим законом.

Центар из става 1. овог члана врши избор одобрених програма стручног усавршавања и даје предност оним програмима за које процени да на најцелисходнији начин обезбеђују постизање општих стандарда постигнућа.

Друга организација

Члан 38.

Друга организација, односно физичко лице може да остварује посебне програме у области предшколског васпитања и образовања ако добије одобрење Министарства.

Друга организација, односно физичко лице може да остварује посебне програме стручног оспособљавања и обуке ако испуњава прописане стандарде за остваривање посебних програма и добије одобрење Министарства.

Регистар

Члан 39.

Министарство води евиденцију (у даљем тексту: регистар):

- 1) установа које обављају делатност образовања и васпитања, као и проширену делатност;
- 2) других организација и физичких лица која обављају послове у области предшколског васпитања и образовања или остварују прописане, односно одобрене посебне програме стручног оспособљавања или обуке;
- 3) прописаних, односно одобрених програма стручног оспособљавања и обуке.

Садржај и начин вођења регистра прописује министар.

Аутономија установе

Члан 40.

Под аутономијом установе подразумева се право на:

- 1) доношење статута, програма образовања и васпитања, развојног плана, годишњег плана рада установе, правила понашања у установи и других општих аката установе;
- 2) доношење плана стручног усавршавања и професионалног развоја наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 3) самовредновање рада установе;
- 4) избор запослених и представника запослених у орган управљања и стручне органе;
- 5) уређивање унутрашње организације и рада стручних органа;
- 6) начин остваривања сарадње са установама из области образовања, здравства, социјалне и дечје заштите, јавним предузећима, привредним друштвима и другим организацијама, ради остваривања права деце, ученика и запослених.

Установа доноси опште и друге акте поштујући опште принципе и циљеве образовања и васпитања и којима се на најцелисходнији начин обезбеђује постизање општих стандарда постигнућа.

Одговорност установе за безбедност деце и ученика

Члан 41.

Установа је дужна да пропише мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује установа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе.

Установа је дужна да спроводи мере из става 1. овог члана.

Ближе услове, облике, мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика у установи, прописује министар.

Правила понашања у установи

Члан 42.

У установи се негују односи међусобног разумевања и уважавања личности деце, ученика, запослених и родитеља.

Запослени имају обавезу да својим радом и укупним понашањем доприносе развијању позитивне атмосфере у установи.

Понашање у установи и односи деце, ученика, запослених и родитеља уређују се правилима понашања у установи.

Забрана дискриминације

Члан 43.

У установи су забрањене активности којима се угрожавају, омаловавају, дискриминишу или издвајају групе и појединци, по основу: расне, националне, етничке, језичке, верске или полне припадности, физичких и психичких својстава, здравственог стања, узраста, социјалног и културног порекла, имовног стања, односно политичког опредељења и подстицање или неспречавање таквих активности, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Под дискриминацијом групе и појединца сматра се свако непосредно или посредно, на отворен или прикривен начин, искључивање или ограничавање права и слобода, неједнако поступање или пропуштање чињења, односно неоправдано прављење разлика повлађивањем или давањем првенства.

Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Забрана насиља, злостављања и занемаривања

Члан 44.

У установи је забрањено: физичко и психичко насиље; злостављање и занемаривање деце и ученика; физичко кажњавање и вређање личности, односно сексуална злоупотреба деце ученика или запослених.

Под насиљем и злостављањем подразумева се сваки облик једанпут учињеног или понављеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности детета, ученика или запосленог.

Занемаривање и немарно поступање представља пропуштање установе или запосленог да обезбеди услове за правилан развој детета и ученика.

Установа је дужна да одмах да поднесе пријаву надлежном органу ако се код детета или ученика приметете знаци насиља, злостављања или занемаривања.

Под физичким насиљем, у смислу става 1. овог члана, сматра се: физичко кажњавање деце и ученика од стране запослених и других одраслих особа; свако понашање које може да доведе до стварног или потенцијалног телесног повређивања детета, ученика или запосленог; насилно понашање запосленог према деци, ученицима или другим запосленим, као и ученика према другим ученицима или запосленим.

Под психичким насиљем, у смислу става 1. овог члана сматра се понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства детета, ученика или запосленог.

Забрана страначког организовања и деловања

Члан 45.

У установи није дозвољено страначко организовање и деловање и коришћење простора установе у те сврхе.

Статут установе

Члан 46.

Установа има статут.

Статут је основни општи акт установе, којим се ближе уређују организација, начин рада, управљање и руковођење у установи, поступање органа установе ради обезбеђивања остваривања права детета и ученика, заштите и безбедности деце, ученика и запослених и мере за спречавање повреда забрана утврђених овим законом и друга питања, у складу са законом.

Осигурање квалитета рада установе

Члан 47.

Установа се самостално и у сарадњи са локалном самоуправом стара о обезбеђивању и унапређивању услова за развој образовања и васпитања, осигурања и унапређивања квалитета програма образовања и васпитања, свих облика образовно-васпитног рада и услова у којима се он остварује.

Ради осигурања квалитета рада у установи се вреднују остваривање циљева и стандарда постигнућа, школског програма, развојног плана и задовољства ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика.

Вредновање квалитета остварује се као самовредновање и спољашње вредновање.

Самовредновањем установа оцењује: квалитет програма образовања и васпитања и његово остваривање, све облике и начин остваривања образовно-васпитног рада, стручно усавршавање и професионални развој, услове у којима се остварује образовање и васпитање, задовољство ученика и родитеља, односно старатеља деце и ученика.

У самовредновању учествују срутчни органи, савет родитеља, ученички парламент, директор и орган управљања установе.

Самовредновање се обавља сваке године по појединим областима вредновања, а сваке треће године у целини.

Извештај о самовредновању квалитета рада установе подноси директор васпитно-образовном, наставничком, односно педагошком већу, савету родитеља и органу управљања.

Спољашње вредновање рада установе обавља се стручно-педагошким надзором Министарства и од стране Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања.

Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања учествује у спољашњем вредновању квалитета рада установе путем вредновања постигнућа ученика на завршним и матурским испитима или по указаној потреби.

Органе и тела установе, поступке праћења остваривања програма образовања и васпитања, других облика образовно-васпитног рада и услова рада, основе и мерила за самовредновање и вредновање, садржину и начин објављивања резултата самовредновања и вредновања квалитета рада установе, по прибављеном мишљењу надлежног савета, прописује министар.

Развојни план установе

Члан 48.

Установа има развојни план.

Развојни план установе јесте стратешки план развоја установе који садржи приоритете у остваривању образовно-васпитног рада, план и носиоце активности, критеријуме и мерила за вредновање планираних активности и друга питања од значаја за развој установе.

Развојни план установе доноси се на основу извештаја о самовредновању и извештаја о остварености стандарда постигнућа и других индикатора квалитета рада установе.

Развојни план доноси орган управљања, на предлог стручног актива за развојно планирање, за период од три до пет година.

У поступку осигурања квалитета рада установе вреднује се и остваривање развојног плана установе.

Средства установе

Члан 49.

Земљиште, зграде и друга средства која су стечена, односно која стекну установе чији је оснивач Република, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, јесу у јавној својини и користе се за обављање делатности утврђене овим законом.

Струковно и стручно повезивање

Члан 50.

Установе могу да се повезују и сарађују са одговарајућим установама у земљи и иностранству, ради унапређивања образовања и васпитања и размене искустава.

У функцији унапређивања средњег образовања школе могу да се међусобно повезују у струковна удружења.

На оснивање, организацију и рад удружења из става 2 овог члана сходно се примењују прописи који се односе на пословна удружења.

Струковна удружења имају право давања мишљења о образовним профилима, програмима за одговарајуће образовне профиле, о уџбеницима и о другим питањима од значаја за рад удружених школа.

Наставници, васпитачи и стручни сарадници могу да се међусобно повезују у стручна друштва.

На организовање и рад стручног друштва примењују се прописи којима се уређује удруживање грађана.

IV. ОРГАНИ УСТАНОВЕ

Органи установе

Члан 51.

Установа има органе управљања, руковођења, стручне и саветодавне органе, у складу са овим законом, оснивачким актом и општим актом.

Приликом утврђивања састава органа управљања установе коју оснива друго правно или физичко лице, обезбеђује се равноправна заступљеност родитеља.

**ОРГАНИ УСТАНОВЕ ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА, АУТОНОМНА
ПОКРАЈИНА ИЛИ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ**

Органи управљања установе

Члан 52.

Орган управљања у дечјем вртићу јесте управни одбор.

Орган управљања у школи јесте школски одбор.

Састав и именовање органа управљања

Члан 53.

Орган управљања има девет чланова, укључујући и председника.

Чланове органа управљања установе именује и разрешава скупштина јединице локалне самоуправе, а председника бирају чланови већином гласова од укупног броја чланова органа управљања.

Орган управљања установе чине по три представника запослених, родитеља и јединице локалне самоуправе.

Школски одбор основне школе за образовање одраслих има седам чланова, укључујући и председника, од којих три из реда запослених и четири представника јединице локалне самоуправе.

За средње школе од посебног интереса за Републику и уникатне школе Министарство предлаже скупштини јединице локалне самоуправе три истакнута представника: привредне коморе, удружења послодаваца, националне службе за запошљавање, синдиката и других заинтересованих за рад школе (у даљем тексту: социјални партнери). У школски одбор средње стручне школе скупштина јединице локалне самоуправе именује најмање једног представника социјалних партнера.

Школски одбор средње школе за образовање одраслих има девет чланова, укључујући и председника, и то по три представника запослених, социјалних партнера и јединице локалне самоуправе.

Чланове органа управљања из реда запослених предлаже васпитно-образовно, односно наставничко веће, а из реда родитеља - савет родитеља, тајним изјашњавањем.

За члана органа управљања не може да буде предложено ни именовано лице:

- 1) које је правноснажном пресудом осуђено за кривично дело на безусловну казну затвора у трајању од најмање шест месеци или за кривично дело из групе кривичних дела против полне слободе, насиља у породици правног саобраћаја, примања или давања мита у обављању послова у установи, против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену меру;
- 2) које би могло да заступа интересе више структура;
- 3) чији су послови, дужност или функција неспојиви са обављањем послова у органу управљања;

- 4) које је већ именовано за члана органа управљања друге установе;
- 5) лице које је изабрано за директора друге установе;
- 6) у другим случајевима, утврђеним законом.

Скупштина јединице локалне самоуправе одлучује решењем о предлогу овлашћеног предлагача.

Ако овлашћени предлагач не спроведе поступак у складу са Законом, или предложи кандидата супротно одредбама Закона, скупштина јединице локалне самоуправе одређује рок за усклађивање са Законом.

Ако овлашћени предлагач ни у датом року не поступи у складу са Законом, скупштина јединице локалне самоуправе именуваће чланове органа управљања без предлога овлашћеног предлагача.

Решење о именовању, односно разрешењу органа управљања је коначно у управном поступку.

Мандат органа управљања

Члан 54.

Мандат органа управљања траје четири године.

Поступак за именовање чланова органа управљања покреће се најкасније два месеца пре истека мандата претходно именованим члановима органа управљања.

Скупштина јединице локалне самоуправе разрешиће, пре истека мандата, поједине чланове, укључујући и председника или орган управљања установе, на лични захтев члана, као и ако:

- 1) орган управљања доноси незаконите одлуке или не доноси одлуке које је на основу закона и статута дужан да доноси;
- 2) члан органа управљања неоправданим одсуствовањима или несавесним радом онемогућава рад органа управљања;
- 3) у поступку преиспитавања акта о именовању утврди неправилности;
- 4) овлашћени предлагач покрене иницијативу за разрешење члана органа управљања због престанка основа по којем је именован у орган управљања;
- 5) наступи услов из члана 53. став 8. овог закона.

Изборни период новоименованог појединог члана органа управљања траје до истека мандата органа управљања.

Када Министарство утврди неправилности у поступку именовања, односно разрешења органа управљања, скупштина јединице локалне самоуправе дужна је да одмах, а најкасније у року од седам дана од дана достављања акта којим се налаже мера, усагласи акт са овим законом.

Ако скупштина јединице локалне самоуправе не покрене поступак за преиспитивање акта о именовању, односно разрешењу органа управљања и не усагласи га са овим законом, у року из става 5. овог члана, министар разрешава постојећи и именује привремени орган управљања установе.

Привремени орган управљања

Члан 55.

Министар именује привремени орган управљања установе ако чланове органа управљања не именује јединица локалне самоуправе до истека мандата претходно именованим члановима органа управљања.

Мандат привременог органа управљања установе траје до именовања новог.

Надлежност органа управљања

Члан 56.

Орган управљања установе:

- 1) доноси статут, правила понашања у установи и друге опште акте;
- 2) доноси предшколски, школски, односно васпитни програм (у даљем тексту: програм образовања и васпитања), развојни план, годишњи план рада, усваја извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању;
- 3) утврђује предлог финансијског плана за припрему буџета Републике;
- 4) доноси финансијски план установе и одлучује о коришћењу средстава, у складу са законом;
- 5) усваја извештај о пословању, годишњи обрачун и извештај о извођењу екскурзија, односно наставе у природи;
- 6) расписује конкурс и бира директора;
- 7) разматра поштовање принципа, остваривање прописаних циљева и постигнутост стандарда образовања и васпитања и предузима мере за побољшање услова рада и остваривање образовно-васпитног рада;
- 8) разматра план стручног усавршавања запослених и усваја извештај о његовом остваривању;
- 9) одлучује по жалби, односно приговору на решење директора;
- 10) обавља и друге послове у складу са законом, актом о оснивању и статутом.

Орган управљања доноси одлуке већином гласова укупног броја чланова.

Седницама школског одбора присуствују и учествују у њиховом раду представник ученичког парламента и представник синдиката у школи, без права одлучивања.

За обављање послова из своје надлежности орган управљања одговара органу који га именује и оснивачу.

Савет родитеља

Члан 57.

Установа има савет родитеља, осим школе за образовање одраслих.

Савет родитеља децјег вртића, музичке и балетске школе има најмање 15 чланова, у складу са статутом.

Савет родитеља школе чини по један представник родитеља ученика сваког одељења, односно васпитне групе ако школа остварује предшколски програм.

Ако су у установи стичу образовање припадници националне мањине, односно етничке групе, у савету родитеља сразмерно су заступљени и представници националне мањине, односно етничке групе.

Савет родитеља:

- 1) предлаже родитеље деце, односно ученика у орган управљања;
- 2) предлаже мере за осигурање квалитета и унапређивање образовно-васпитног рада;
- 3) учествује у поступку предлагања изборних предмета;
- 4) разматра предлог програма образовања и васпитања, развојног плана, годишњег плана рада, извештаје о њиховом остваривању, вредновању и самовредновању и вредновању;
- 5) разматра намену коришћења средстава од донација и од проширене делатности установе;
- 6) предлаже органу управљања намену коришћења средстава остварених радом ученичке задруге и од родитеља;
- 7) разматра услове за рад установе, услове за одрастање и учење деце и ученика и њихове безбедности и заштите;
- 8) учествује у поступку прописивања мера из члана 41. овог закона;
- 9) даје сагласност на програм и организовање екскурзије, односно програме наставе у природи и разматра извештај о њиховом остваривању;
- 10) разматра и друга питања утврђена статутом.

Савет родитеља своје предлоге, питања и ставове упућује органу управљања, директору и стручним органима установе.

Начин избора савета родитеља установе уређује се статутом установе, а рад пословником савета.

Директор установе

Члан 58.

Директор, односно директорка (у даљем тексту: директор) руководи радом установе.

Директор установе је лице које испуњава услове прописане чланом 8. став 2. и чланом 115. овог закона.

Дужност директора децјег вртића може да обавља лице које има: образовање из члана 8. став 2. овог закона, за васпитача или стручног сарадника,

дозволу за рад, положен испит за директора установе и најмање пет година рада у децјем вртићу након стеченог одговарајућег образовања.

Дужност директора децјег вртића може да обавља и лице које има: одговарајуће образовање из члана 8. став 3. овог закона, за васпитача, дозволу за рад, положен испит за директора установе и најмање десет година рада у децјем вртићу на пословима васпитања и образовања након стеченог одговарајућег образовања.

Дужност директора школе може да обавља лице које има одговарајуће образовање из члана 8. став 2. овог закона, за наставника те школе, педагога и психолога, дозволу за рад, положен испит за директора установе и најмање пет година рада у установи на пословима образовања и васпитања, након стеченог одговарајућег образовања.

Изузетно, дужност директора основне школе може да обавља лице које има одговарајуће образовање из члана 8. став 3. овог закона за наставника те школе, дозволу за рад, положен испит за директора установе и најмање десет година рада у установи на пословима образовања и васпитања, након стеченог одговарајућег образовања, ако се на конкурс не пријави ниједан кандидат са одговарајућим образовањем из члана 8. став 2. овог закона. На поновљеном конкурс у кандидати који имају одговарајуће образовање из члана 8. ст. 2. и 3. овог закона, равноправни су.

Испит за директора установе може да полаже лице које испуњава услове за директора установе и који има доказ о похађаном програму обуке, као и изабрани директор који има доказ о похађаном програму обуке, у року од годину дана од дана ступања на дужност.

Лице које положи испит за директора стиче дозволу за рад директора.

Директору који не положи испит за директора у року од годину дана од дана ступања на дужност, престаје дужност директора.

Дозвола за рад директора одузима се директору који је осуђен правоснажном пресудом за кривично дело или привредни преступ у вршењу дужности.

Директор установе бира се на период од четири године.

Мандат директора тече од дана ступања на дужност.

Директору установе мирује радни однос за време првог изборног периода на радном месту са кога је изабран.

Са директором установе изабраним у првом мандату установа закључује уговор о раду на одређено време, а у сваком наредном мандату, уговор о раду на неодређено време.

Директору установе престаје радни однос ако се у току трајања мандата утврди да не испуњава услове из става 2. овог члана или одбије да се подвргне лекарском прегледу на захтев органа управљања.

О правима, обавезама и одговорностима директора одлучује орган управљања.

Ближе услове за избор директора, орган државне управе пред којим се полаже испит, програм обуке, програм испита, начин и поступак полагања испита и стицања дозволе за рад директора, образац и регистар издатих дозвола за рад директора, садржај и начин вођења регистра, трошкове полагања испита,

накнаде за рад чланова комисије и остала питања у вези са полагањем испита и стицањем дозволе за рад директора - прописује министар.

Трошкове полагања испита и издавања дозволе за рад директора сноси лице које полаже испит за директора.

АЛТЕРНАТИВА

Члан 58.

Директор руководи радом установе.

Директор установе је лице које испуњава услове прописане чланом 8. став 2. и чланом 115. овог закона.

Дужност директора дечјег вртића може да обавља лице које има: образовање из члана 8. став 2. овог закона, за васпитача или стручног сарадника, дозволу за рад, савладан програм обуке за директора установе и најмање пет година рада у установи након стеченог одговарајућег образовања.

Дужност директора дечјег вртића може да обавља и лице које има: одговарајуће образовање из члана 8. став 3. овог закона, за васпитача, дозволу за рад, савладан програм обуке за директора установе и најмање десет година рада у установи на пословима образовања и васпитања након стеченог одговарајућег образовања.

Дужност директора школе може да обавља лице које има одговарајуће образовање из члана 8. став 2. овог закона, за наставника те школе, педагога и психолога, дозволу за рад, савладан програм обуке за директора установе и најмање пет година рада у установи на пословима образовања и васпитања, након стеченог одговарајућег образовања.

Изузетно, дужност директора основне школе може да обавља лице које има одговарајуће образовање из члана 8. став 3. овог закона за наставника те школе, дозволу за рад, савладан програм обуке за директора установе и најмање десет година рада у установи на пословима образовања и васпитања, након стеченог одговарајућег образовања, ако се на конкурс не пријави ниједан кандидат са одговарајућим образовањем из члана 8. став 2. овог закона. На поновљеном конкурсном кандидати који имају одговарајуће образовање из члана 8. ст. 2. и 3. овог закона, равноправни су.

Програм обуке за директора установе може да похађа лице које испуњава услове за директора установе, као и изабрани директор, у року од годину дана од дана ступања на дужност.

Лицу које савлада програм обуке за директора установе издаје се уверење.

Директору који не савлада програм обуке у року од годину дана од дана ступања на дужност, престаје дужност директора.

Директор установе бира се на период од четири године.

Мандат директора тече од дана ступања на дужност.

Директору установе мирује радни однос за време првог изборног периода на радном месту са кога је изабран.

Са директором установе изабраним у првом мандату установа закључује уговор о раду на одређено време, а у сваком наредном мандату - уговор о раду на неодређено време.

Директору установе престаје радни однос ако се у току трајања мандата утврди да не испуњава услове из става 2. овог члана или одбије да се подвргне лекарском прегледу на захтев органа управљања.

О правима, обавезама и одговорностима директора одлучује орган управљања.

Ближе услове за избор директора, програм обуке, начин и поступак провере савладаности програма обуке за директора, образац уверења о савладаном програму обуке за директора, регистар издатих уверења, садржај и начин вођења регистра, трошкове похађања програма обуке за директора и остала питања у вези са утврђивањем савладаности програма обуке за директора, прописује министар.

Трошкове похађања програма обуке за директора сноси лице које се обучава.

Избор директора установе

Члан 59.

Директора децјег вртића бира управни одбор на основу јавног конкурса, по прибављеном мишљењу васпитно-образовног већа, на начин и по поступку прописаним статутом.

Директора школе бира школски одбор на основу јавног конкурса, по прибављеном мишљењу наставничког већа, на начин и по поступку прописаним статутом.

Конкурс за избор директора расписује се најкасније три месеца пре истека мандата директора.

Одлука са документацијом о изабраном кандидату доставља се министру на сагласност.

Сматра се да је одлука органа управљања о избору директора донета, односно да је министар дао на њу сагласност ако у року од 30 дана од дана достављања одлуке не донесе акт којим одбија сагласност.

Орган управљања установе после протеча рока из става 5. овог члана доноси решење о избору директора у складу са законом којим се уређује општи управни поступак и доставља га учесницима конкурса. решењем се утврђује и време ступања на дужност и обавеза полагања испита за директора. АЛТЕРНАТИВА: савладавања програма обуке за директора.

Учесник конкурса незадовољан решењем из става 6. овог члана има право на судску заштиту у управном спору.

Акт о одбијању сагласности министар доноси ако се у поступку утврди да одлука није донета у складу са законом или се њеним доношењем доводи у питање несметано обављање делатности установе.

Ако министар донесе акт којим се одбија давање сагласности на одлуку о избору директора установе, расписује се нови конкурс.

Вршиоца дужности директора

Члан 60.

Вршиоца дужности директора поставља орган управљања до избора директора ако директору установе престане дужност, а није расписан конкурс или орган управљања није донео одлуку о избору или је министар донео акт којим је одбијено давање сагласности на одлуку органа управљања.

Вршиоца дужности директора поставља министар ако орган управљања не постави вршиоца дужности директора у случајевима из става 1. овог члана или не донесе одлуку по поновљеном конкурс, односно министар не да сагласност на одлуку по поновљеном конкурс, у року од седам дана од дана сазнања за наступање разлога за постављење.

За вршиоца дужности директора установе не може бити постављено лице које у поступку избора за директора није добило сагласност.

За вршиоца дужности директора установе може да буде постављен наставник, васпитач или стручни сарадник у највишем звању, најдуже шест месеци.

Вршиоцу дужности директора установе мирује радни однос на радном месту са кога је постављен, за време док обавља ту дужност.

Права, обавезе и одговорности директора установе односе се и на вршиоца дужности директора.

Надлежност и одговорност директора установе

Члан 61.

Директор је одговоран за законитост рада и за успешно обављање делатности установе.

Директор за свој рад одговара органу управљања и министру.

Осим послова утврђених законом и статутом установе, директор:

- 1) планира и организује остваривање програма образовања и васпитања и свих активности установе;
- 2) стара се о осигурању квалитета, самовредновању, остваривању стандарда постигнућа и унапређивању образовно-васпитног рада;
- 3) стара се о остваривању развојног плана установе;
- 4) сарађује са органима јединице локалне самоуправе, организацијама и удружењима;
- 5) организује и врши педагошко-инструктивни увид и прати квалитет образовно-васпитног рада и педагошке праксе и предузима мере за унапређивање и усавршавање рада наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 6) планира и прати стручно усавршавање и спроводи поступак за стицање звања наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 7) предузима мере у случајевима повреда забрана из чл. 43. до 45. овог закона и недоличног понашања запосленог и његовог негативног утицаја на децу и ученике;

- 8) предузима мере ради извршавања налога просветног инспектора и просветног саветника;
- 9) стара се о благовременом и тачном уносу и одржавању ажурности базе података о установи у оквиру јединственог информационог система Министарства;
- 10) стара се о благовременом обавештавању запослених, ученика и родитеља односно старатеља, стручних органа и органа управљања о свим питањима од интереса за рад установе и ових органа;
- 11) сазива и руководи седницама васпитно-образовног, наставничког, односно педагошког већа, без права одлучивања;
- 12) образује стручна тела и тимове, усмерава и усклађује рад стручних органа у установи;
- 13) сарађује са родитељима, односно старатељима деце и ученика;
- 14) редовно подноси извештаје о свом раду, раду установе органу управљања, а најмање два пута годишње;
- 15) доноси општи акт о организацији и систематизацији радних места;
- 16) одлучује о правима, обавезама и одговорностима ученика и запослених, у складу са овим и посебним законом.

У случају привремене одсутности или спречености директора да обавља дужност, замењује га наставник, васпитач или стручни сарадник у установи на основу овлашћења директора, односно органа управљања, у складу са статутом.

Престанак дужности директора

Члан 62.

Дужност директора установе престаје: истеком мандата, на лични захтев, стицањем услова за мировање радног односа или престанак радног односа и разрешењем. Одлуку о престанку дужности директора доноси орган управљања.

Орган управљања разрешава директора дужности пре истека мандата када је коначним актом надлежног органа утврђено да је установа, односно директор одговоран за прекршај из овог или посебног закона, привредни преступ или кривично дело у вршењу дужности.

Орган управљања разрешиће директора установе ако је утврђено да:

- 1) установа није донела благовремено програм образовања, односно не остварује програм образовања и васпитања или не предузима мере за остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа;
- 2) установа не спроводи мере за безбедност и заштиту деце, односно ученика;
- 3) директор располаже средствима установе, школским простором, опремом и имовином установе на незаконит начин;
- 4) директор не предузима или неблаговремено предузима, односно не предузима одговарајуће мере у случајевима повреда забрана

- из чл. 43. до 45. овог закона и тежих повреда радних обавеза запослених;
- 5) у установи није обезбеђено чување прописане евиденције и документације;
  - 6) се у установи води евиденција и издају јавне исправе супротно овом и посебном закону;
  - 7) директор не испуњава услове из члана 58. овог закона;
  - 8) је утврђена одговорност за тежу повреду радне обавезе прописане за запослене из члана 132. овог закона;
  - 9) директор не поступа по коначном решењу надлежног органа;
  - 10) директор предлагањем незаконитих одлука, непотпуним, неблаговременим и нетачним обавештавањем или сазивањем седница супротно пословнику омета рад органа управљања и запослених;
  - 11) директор није обезбедио да се у оквиру јединственог информационог система Министарства врши благовремен и тачан унос података, односно да се одржава ажурна база података установе;
  - 12) је примио у радни однос лице или га ангажује ван радног односа супротно овом закону, закону и општем акту;
  - 13) другим у случајевима, у складу са законом.

Сматра се да је одлука органа управљања о разрешењу директора донета, односно да је министар дао на њу сагласност, ако у року од 15 дана од дана њеног достављања не донесе акт којим одбија сагласност.

Акт о одбијању сагласности министар доноси ако се у поступку утврди да одлука није донета у складу са законом или се њеним доношењем доводи у питање несметано обављање делатности установе.

Ако орган управљања не покрене поступак, односно не донесе одлуку о разрешењу директора у случајевима прописаним ст. 2. и 3. овог члана, ни након упозорења министра, одлуку о разрешењу директора доноси министар.

АЛТЕРНАТИВА

Члан 62.

Дужност директора установе престаје: истеком мандата, на лични захтев, стицањем услова за мировање радног односа или престанак радног односа и разрешењем. Одлуку о престанку дужности директора доноси орган управљања.

Орган управљања разрешава директора дужности пре истека мандата када је коначним актом надлежног органа утврђено:

- 1) да је установа, односно директор одговоран за прекршај из овог или посебног закона, привредни преступ или кривично дело у вршењу дужности;
- 2) да установа није донела благовремено програм образовања, односно не остварује програм образовања и васпитања или не предузима мере за остваривање принципа, циљева и стандарда

постигнућа образовања и васпитања утврђених овим и посебним законом;

- 3) да директор располаже средствима установе, школским простором, опремом и имовином установе на незаконит начин;
- 4) да директор не предузима или неблаговремено предузима, односно предузима неодговарајуће мере у случајевима повреда забрана из чл. 43. до 45. овог закона и тежих повреда радних обавеза запослених;
- 5) да се у установи води евиденција и издају јавне исправе супротно овом и посебном закону.

Орган управљања разрешиће директора установе, ако је утврђено да:

- 1) ако установа не спроводи мере за безбедност и заштиту деце, односно ученика.
- 2) ако се у току мандата утврди да директор не испуњава услове из члана 58. овог закона;
- 3) ако изврши тежу повреду радне обавезе прописане за запослене из члана 136. овог закона.

Сматра се да је одлука органа управљања о разрешењу директора донета, односно да је министар дао на њу сагласност, ако у року од 15 дана од дана њеног достављања не донесе акт којим одбија сагласност.

Акт о одбијању сагласности министар доноси ако се у поступку утврди да одлука није донета у складу са законом или се њеним доношењем доводи у питање несметано обављање делатности установе.

Ако орган управљања не покрене поступак, односно не донесе одлуку о разрешењу директора у случајевима прописаним ст. 2. и 3. овог члана, ни након указивања министра, одлуку о разрешењу директора доноси министар.

Права директора установе по престанку дужности

Члан 63.

Директор установе коме престане дужност због истека другог и сваког наредног мандата или на лични захтев распоређује се на радно место које одговара степену и врсти његовог образовања.

Ако нема радног места у истој или другој установи, лице из става 1. овог члана остварује права као запослени за чијим радом престане потреба, у складу са законом.

Директору установе коме у другом и сваком наредном мандату престане дужност разрешењем, а који не може да се распореди на радно место које одговара нивоу и врсти његовог образовања, престаје радни однос, уз исплату отпремнине, у складу са законом.

Помоћник директора

Члан 64.

Установа може да има помоћника директора, у складу са нормативом којим се утврђују критеријуми и стандарди за финансирање установе.

Решењем директора на послове помоћника директора распоређује се наставник, васпитач или стручни сарадник у највишем звању, односно који има професионални углед и искуство у установи, за сваку школску, односно радну годину.

Помоћник директора организује, руководи и одговоран је за педагошки рад установе, координира рад стручних актива и других стручних органа установе и обавља друге послове, у складу са статутом установе.

Помоћник директора може да обавља и послове наставника, васпитача или стручног сарадника, у складу са решењем директора.

Стручни органи, тимови и педагошки колегијум установе

Члан 65.

Стручни органи дечјег вртића јесу васпитно-образовно веће и стручни активи васпитача и медицинских сестара, актив за развојно планирање и други стручни активи и тимови, у складу са статутом.

Стручни органи школе јесу: наставничко веће, одељењско веће, стручно веће за разредну наставу, стручно веће за области предмета, стручни активи за развојно планирање и за развој школског програма и други стручни активи и тимови, у складу са статутом. Школа са домом има и педагошко веће.

Васпитно-образовно веће чине васпитачи и стручни сарадници.

Наставничко веће чине наставници, васпитачи и стручни сарадници.

Педагошко веће чине васпитачи и стручни сарадници који остварују васпитни рад у школи са домом.

Одељењско веће чине наставници који изводе наставу у одређеном одељењу.

Стручно веће за разредну наставу чине наставници који изводе наставу у првом циклусу образовања.

Педагошки асистент учествује у раду већа из ст. 3. до 7. без права одлучивања.

Стручно веће за области предмета чине наставници који изводе наставу из групе сродних предмета.

Стручни актив за развојно планирање чине представници наставника, васпитача, стручних сарадника, јединице локалне самоуправе и савета родитеља. Чланове стручног актива за развојно планирање именује орган управљања.

Стручни актив за развој школског програма чине представници наставника и стручних сарадника. Чланове стручног актива за развој школског програма именује наставничко веће.

Директор образује тим за остваривање одређеног задатка, програма или пројекта. Тим могу да чине представници запослених, родитеља, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Педагошки колегијум чине председници стручних већа и стручних актива и представник стручних сарадника

Педагошки колегијум разматра питања и даје мишљење у вези са пословима директора из члана 61. став 3. тач. 1) до 5) овог закона.

Педагошким колегијумом председава и руководи директор, односно помоћник директора, а одељењским већем одељењски старешина.

Надлежност стручних органа, тимова и педагошког колегијума

Члан 66.

Стручни органи, тимови и педагошки колегијум: старају се о осигурању и унапређивању квалитета образовно-васпитног рада установе; прате остваривање програма образовања и васпитања; старају се о остваривању циљева, и стандарда постигнућа; вреднују резултате рада наставника, васпитача или стручног сарадника; прате и утврђују резултате рада деце и ученика; предузимају мере за јединствен и усклађен рад са децом и ученицима у процесу образовања и васпитања и решавају друга стручна питања образовно-васпитног рада.

Надлежност, начин рада и одговорност стручних органа, тимова и педагошког колегијума уређује се статутом установе.

Секретар установе

Члан 67.

Управне, нормативно-правне и друге правне послове у установи обавља секретар, односно секретарка (у даљем тексту: секретар).

Послове секретара може да обавља дипломирани правник - master, или дипломирани правник који је стекао високо образовање на основним студијама у трајању од најмање четири године, са положеним стручним испитом за секретара.

Лице из става 2. овог члана уводи се у посао и оспособљава се за самосталан рад секретара савладавањем програма за увођење у посао и полагањем испита за секретара. Секретар је дужан да у року од две године од дана заснивања радног односа положи стручни испит за секретара.

Лицу које не положи стручни испит у року из става 3. овог члана престаје радни однос.

Лице које има положен правосудни или стручни испит за запослене у органима државне управе или државни стручни испит пре пријема у радни однос, уводи се у посао али не полаже стручни испит за секретара.

Изузетно од става 2. овог члана, за секретара дечјег вртића и основне школе може да буде изабрано и друго лице, уколико се и на поновљени конкурс не пријави ниједан кандидат са образовањем из става 2. овог члана, најдуже две године.

Начин и програм увођења у посао, програм, садржину, начин и рокове за полагање стручног испита, орган државне управе пред којим се полаже стручни испит и образац уверења који се издаје, трошкове полагања испита, накнаде за рад чланова комисије и остала питања у вези са полагањем стручног испита за секретара установе - прописује министар.

V. ПРОГРАМИ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ИСПИТИ

Основе предшколског програма

Члан 68.

Основе предшколског програма јесу основа за:

- 1) развијање програма васпитно-образовног рада и доношење предшколског програма;
- 2) развијање и доношење специјализованих и изборних програма;
- 3) доношење припремног предшколског програма;
- 4) израду критеријума за праћење и вредновање квалитета васпитања образовања;
- 5) унапређивање и развој дечјег вртића.

Основе предшколског програма садрже:

- 1) основе програма васпитања и неге деце узраста од шест месеци до три године;
- 2) основе програма предшколског васпитања и образовања деце узраста од три године до поласка у школу;
- 3) основе за доношење припремног предшколског програма;
- 4) упутство за развијање и остваривање претшколског програма.

Предшколски програм

Члан 69.

Предшколско васпитање и образовање остварује се на основу предшколског програма.

Предшколски програм доноси дечји вртић, односно школа која остварује предшколски програм, у складу са основама предшколског програма, на време од четири године.

Предшколским програмом утврђују се: циљеви програма, врсте, обим и трајање васпитно-образовног рада.

У оквиру предшколског програма могу да се остварују и изборни програми према могућностима дечјег вртића, у складу са потребама и интересима деце и родитеља и јединице локалне самоуправе.

Дечји вртић може да остварује и предшколски програм према посебним педагошким начелима, специјализовани програм и друге програме, у складу са посебним законом.

Наставни планови и програми основног и средњег образовања и васпитања

Члан 70.

Наставни план и програм јесте основа за доношење школског програма у основном и средњем образовању и васпитању.

Наставни план и програм доноси се у складу са утврђеним принципима, циљевима и стандардима образовних постигнућа.

Наставни план и програм трогодишњег средњег стручног образовања садржи, по правилу, 30% општег и 70% стручног образовања, а четворогодишњег стручног и уметничког образовања садржи, по правилу, 40% општег и 60% стручног, односно уметничког образовања.

Изборни део наставног плана и програма обухвата изборне предмете и садржаје програма по нивоима и врстама образовања од којих ученик обавезно бира један или више предмета према својим склоностима. Један од обавезних изборних предмета је верска настава или грађанско васпитање.

Ученик који се определио за један од два изборна предмета верску наставу или грађанско васпитање, изабрани предмет задржава до краја започетог циклуса основног, односно до краја стицања средњег образовања и васпитања.

Comment [u1]: НПС - проценити оправданост избора за цео циклус

Наставни планови основног и средњег образовања и васпитања

Члан 71.

Наставни планови основног и средњег образовања и васпитања садрже:

- 1) обавезне предмете по разредима у основном и средњем образовању и васпитању;
- 2) изборне предмете по разредима у основном и средњем образовању и васпитању;
- 3) облике образовно-васпитног рада (редовна, допунска и додатна настава и остали облици образовно-васпитног рада);
- 4) годишњи и недељни фонд часова по предметима и облицима образовно-васпитног рада.

Наставни план основног и средњег образовања и васпитања може да садржи и модуле, самосталне или у оквиру предмета, са фондом часова.

Модул, у смислу овог закона, јесте скуп теоријских и практичних програмских садржаја и облика рада функционално и тематски повезаних у оквиру предмета или више предмета.

Наставни програми основног и средњег образовања и васпитања

Члан 72.

Наставни програм основног и средњег образовања и васпитања садржи:

- 1) циљеве и стандарде постигнућа програма образовања и васпитања по циклусима образовања, односно образовним профилима;
- 2) циљеве и стандарде постигнућа по предметима, модулима и разредима;
- 3) обавезне и препоручене садржаје обавезних и изборних предмета и модула;
- 4) препоручене врсте активности и начина остваривања програма;
- 5) препоручени начин прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са посебним способностима, програма предмета од значаја за националну мањину и двојезичног образовања;
- 6) препоруке за индивидуализовање програма за ученике којима је потребна додатна образовна подршка и за ученике који се са закашњењем укључују у образовни процес и за ученике који не познају језик на коме се остварује образовно-васпитни рад;
- 7) друга питања од значаја за остваривање наставних програма.

Облици и програми послеосновног образовања

Члан 73.

Облици послеосновног образовања, у смислу овог закона јесу: образовање за рад, стручно оспособљавање и обука.

Образовањем за рад стичу се знања вештине и вредносни ставови за обављање занимања.

Стручним оспособљавањем стичу се знања, вештине и вредносни ставови за обављање одређених послова за занимање.

Обуком се стичу основна знања, вештине и вредносни ставови за обављање одређених послова или операција у процесу рада.

Програми послеосновног образовања из става 1. овог члана јесу основа за доношење школског програма у средњем образовању и васпитању.

Посебни програми стручног оспособљавања и обуке донети према прописима који не уређују област образовања и васпитања - остварују се на основу прописаних стандарда.

Школски програм

Члан 74.

Основно и средње образовање и васпитање, специјалистичко и мајсторско образовање и облици послеосновног образовања остварују се на основу школског програма.

Школски програм доноси се на основу наставног плана и програма, односно програма одређених облика послеосновног образовања.

Школским програмом обезбеђује се остваривање циљева и стандарда постигнућа, према потребама ученика и родитеља, односно старатеља и јединице локалне самоуправе, а у складу са општим принципима образовања и васпитања.

Школски програм садржи:

- 1) циљеве школског програма;
- 2) назив, врсту и трајање свих програма образовања и васпитања који школа остварује и језик на коме се остварује програм;
- 3) обавезне и изборне предмете и модуле, по циклусима, односно образовним профилима и разредима;
- 4) начин остваривања принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа, начин и поступак остваривања прописаних наставних планова и програма, програма послеосновног образовања и врсте активности у образовно-васпитном раду;
- 5) факултативне наставне предмете, њихове програмске садржаје и активности којима се остварују;
- 6) начине остваривања и прилагођавања програма музичког и балетског образовања и васпитања, образовања одраслих, ученика са посебним способностима и двојезичног образовања;
- 7) начине индивидуализовања програма;
- 8) друга питања од значаја за школски програм.

Школски програм доноси орган управљања, по правилу, сваке четврте године, у складу са наставним планом и програмом.

Основе васпитног програма и васпитни програм

Члан 75.

Основе васпитног програма јесу основа за:

- 1) доношење васпитног програма у школи са домом и дому ученика;
- 2) вредновање квалитета васпитног рада у школи са домом и дому ученика.

Основе васпитног програма морају да буду у складу са општим принципима и да доприносе остваривању општих стандарда постигнућа.

Васпитни рад у школи са домом и дому ученика остварује се на основу васпитног програма, у складу са овим и посебним законом.

Васпитним програмом утврђују се: циљеви, врсте активности, облици рада и друга питања од значаја за васпитни рад.

Васпитни програм доноси школа са домом и дом ученика, по правилу, на време од четири године, на начин и по поступку утврђеним овим и посебним законом.

Надлежност и поступак за доношење програма образовања и васпитања

Члан 76.

Основе предшколског програма, наставне планове и програме основног и средњег општег и уметничког образовања и васпитања, део наставног плана и програма општеобразовних предмета средњег стручног образовања и образовања одраслих и основе васпитног програма, на предлог министра доноси Национални просветни савет.

Наставни план и програм основног образовања одраслих на предлог министра и мишљења Националног просветног савета, доноси Савет за стручно образовање и образовање одраслих.

Део наставног плана и програма средњег стручног образовања и образовања одраслих, на предлог министра, доноси Савет за стручно образовање и образовање одраслих.

Програм основног и средњег образовања и васпитања за језик националне мањине и језик националне мањине са елементима националне културе на предлог националног савета националне мањине и мишљења Националног просветног савета, прописује министар.

Програме стручног усавршавања након стеченог средњег образовања, по прибављеним мишљењима Савета за стручно образовање и образовање одраслих и надлежних министарства, доноси министар.

Програме облика послеосновног образовања и мишљења Савета за стручно образовање и образовање одраслих, доноси министар.

Доношење програма образовања и васпитања установа

Члан 77.

Предшколски, школски и васпитни програм припремају одговарајући стручни органи установе.

О предлогу програма из става 1. установа прибавља мишљења савета родитеља и ученичког парламента и сагласности надлежног органа оснивача на планирана материјална средства за њихово остваривање.

Ако се школски програм или његов део остварује на страном језику, пре његовог доношења школа прибавља сагласност министра.

Када је оснивач установе Република, сагласност из става 1. овог члана даје Министарство.

Програм из става 1. овог члана доноси орган управљања установе.

Објављивање програма образовања и васпитања установа

Члан 78.

Школски програм доноси се најкасније два месеца пре почетка школске године у којој ће почети његова примена.

Предшколски, школски и васпитни програм објављује се, у складу са општим актом установе.

Установа обезбеђује најбољи начин да програм из става 2. овог члана буде доступан свим заинтересованим корисницима.

ИСПИТИ

Завршни испит у основном образовању и васпитању

Члан 79.

Након завршеног осмог разреда ученик полаже завршни испит.

Завршним испитом процењује се степен остварености општих и посебних стандарда постигнућа у основном образовању и васпитању.

Након положеног завршног испита ученику се издаје јавна исправа о стеченом основном образовању и васпитању.

Изузетно, ученик са сметњама у развоју којем су током образовања прилагођавани посебни стандарди постигнућа, сагласно члану 5. став 7. овог закона, не полаже завршни испит, већ му се издаје јавна исправа о завршеном основном образовању и васпитању.

Програм завршног испита у основном образовању и васпитању, на предлог Националног просветног савета и јавне исправе из ст. 3. и 4. овог члана, прописује министар.

Општа матура

Члан 80.

Општу матуру полаже ученик након завршеног четвртог разреда средњег општег образовања и васпитања у гимназији, у складу са посебним законом.

Изузетно, општу матуру може да полаже и ученик након завршеног четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи, под условима прописаним посебним законом.

Након положене опште матуре ученику се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

На основу положене опште матуре, ученик може да се упише у одговарајућу високошколску установу, без полагања пријемног испита, осим

испита за проверу посебних склоности и способности, на начин и по поступку прописаним посебним законом.

Програм опште матуре, на предлог Националног просветног савета, доноси министар.

Стручна и уметничка матура

Члан 81.

Стручну, односно уметничку матуру полаже ученик након завршеног четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи, у складу са посебним законом.

Изузетно, стручну, односно уметничку матуру може да полаже одрастао након завршеног трогодишњег средњег стручног, односно уметничког образовања и васпитања у стручној, односно уметничкој школи, у складу са посебним законом.

Након положене стручне, односно уметничке матуре ученик стиче средње стручно, односно уметничко образовање и васпитање, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

На основу положене стручне, односно уметничке матуре, ученик може да се упише у одговарајућу високошколску установу, на начин и по поступку прописаним посебним законом.

Програм стручне матуре на предлог Савета за стручно образовање, а уметничке матуре – на предлог Националног просветног савета, доноси министар.

Завршни испит средњег стручног образовања, специјалистички и мајсторски испит

Члан 82.

Ученик полаже завршни испит након завршеног средњег стручног образовања у трогодишњем трајању, а одрасли – након завршеног средњег стручног образовања по програму за одрасле, у складу са посебним законом.

Након савладаног програма специјалистичког, односно мајсторског образовања одрасли полаже специјалистички, односно мајсторски испит, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

Програме испита из ст. 1. и 2. овог члана, на предлог Савета за стручно образовање и образовање одраслих, доноси министар.

Испити облика послеосновног образовања

Члан 83.

Ученик, односно одрасли полаже завршни испит након завршеног двогодишњег образовања за рад у средњој стручној школи, у складу са посебним законом.

Ученик, односно одрасли након завршеног стручног оспособљавања, завршеног првог или другог разреда средњег стручног образовања и васпитања полаже испит стручне оспособљености у средњој стручној школи или другој организацији која има одобрење за рад, о чему се издаје јавна исправа, у складу са посебним законом.

Ученик, односно одрасли након савладаног програма обуке полаже испит за обуку у школи или другој организацији која има одобрење за рад, пред посебном комисијом, о чему се издаје уверење, у складу са посебним законом.

Програме из ст. 1. до 3. овог члана, на предлог Савета за стручно образовање и образовање одраслих, доноси министар.

VI. ОСТВАРИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Образовно-васпитни рад

Члан 84.

Образовно-васпитни рад обухвата наставне и ваннаставне активности установе којима се остварује програм образовања и васпитања и постижу прописани циљеви и стандарди постигнућа, у складу са овим законом.

Школска и радна година

Члан 85.

Образовно-васпитни рад школе остварује се у току школске године, која почиње 1. септембра, а завршава се 31. августа наредне године.

Образовно-васпитни рад организује се у два полугодишта.

Ученици имају школски распуст.

Време, трајање и организација образовно-васпитног рада и школског распуста утврђује се школским календаром.

Школски календар прописује министар до 1. јуна.

Школски календар може да се мења у изузетним случајевима, на захтев школе, уз сагласност министра.

Васпитно-образовни рад децјег вртића остварује се у току радне године, која се прилагођава школској години.

Годишњи план рада

Члан 86.

Годишњим планом рада утврђују се време, место, начин и носиоци остваривања програма образовања и васпитања.

Годишњи план рада установа доноси у складу са школским календаром, развојним планом и предшколским, школским и васпитним програмом, до 15. септембра.

Прекид образовно-васпитног рада

Члан 87.

Образовно-васпитни рад може да се прекине у случају више силе, епидемије и другим случајевима којима су угрожени безбедност и здравље деце, ученика и запослених.

Одлуку о прекиду образовно-васпитног рада доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе. Ако надлежни орган јединице локалне самоуправе не донесе одлуку о прекиду образовно-васпитног рада, одлуку одмах доноси министар.

Након престанка разлога за прекид образовно-васпитног рада, школа надокнађује пропуштени рад, на начин који одреди школа, по одобрењу министра.

У случају непосредне ратне опасности, ратног стања или других ванредних околности, министар прописује посебан програм образовања, упутство о организацији и раду школе и одређује школе које настављају са радом.

Право на бесплатно образовање

Члан 88.

Република обезбеђује бесплатно васпитање и образовање деце у години пред полазак у школу и основно образовање и васпитање ученика.

Република обезбеђује бесплатно средње образовање редовним и ванредним ученицима, под једнаким условима.

Ванредан ученик средње школе који има стечено средње образовање или који је изгубио право на бесплатно средње образовање, плаћа школарину, у складу са посебним законом.

Висину школарине утврђује Министарство, према врстама образовања, с тим да се поједини ученици или групе ученика могу ослободити плаћања школарине, ради постизања пуне равноправности у стицању образовања.

Родитељ, односно старатељ детета или ученика може да се определи и за упис у установу чији је оснивач друго правно или физичко лице, у уз обезбеђивање трошкова образовања и васпитања.

Основно образовање и васпитање у иностранству

Члан 89.

За децу и ученике која бораве у иностранству може да се организује основно образовање и васпитање на српском језику, по посебном програму.

Посебан програм основног образовања и васпитања у иностранству, начин вођења евиденције и издавања јавних исправа, посебне услове за наставника, обезбеђивање и начин исплате средстава за плате и друга питања од значаја за остваривање образовно-васпитног рада у иностранству - прописује министар.

Трајање предшколског васпитања и образовања

Члан 90.

Предшколско васпитање и образовање остварује се у трајању утврђеном програмом предшколског васпитања и образовања.

Програм припреме детета пред полазак у основну школу у оквиру предшколског васпитања и образовања (у даљем тексту: припремни предшколски програм) траје четири сата дневно, најмање девет месеци.

Припремни предшколски програм остварује васпитач.

Трајање основног образовања и васпитања

Члан 91.

Основно образовање и васпитање траје осам година и остварује се у два образовна циклуса.

Први циклус обухвата први до четвртог разреда, за које се организује разредна настава, у складу са посебним законом. Изузетно, настава страног језика, изборних и факултативних предмета може да се организује и као предметна, у складу са посебним законом и школским програмом.

Други циклус обухвата пети до осмог разреда, за које се организује предметна настава, у складу са школским програмом.

Основно музичко образовање и васпитање траје од две до шест, а балетско четири године и остварују се у два образовна циклуса, у складу са посебним законом и школским програмом.

Основно образовање одраслих организује се по разредима од од првог до осмог разреда и траје четири или пет година, у складу са школским програмом.

Трајање средњег образовања и васпитања и стручног усавршавања

Члан 92.

Средње образовање и васпитање траје три или четири године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Средње образовање одраслих траје две или три године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Образовање у средњој школи за ученике са сметњама у развоју траје до четири године, у складу са посебним законом и школским програмом.

Стручно усавршавање након завршеног средњег образовања - специјалистичко и мајсторско образовање, траје од годину до две године, у складу са посебним законом и прописаним програмом.

Трајање облика послеосновног образовања

Члан 93.

Образовање за рад траје две године.

Стручно оспособљавање и обука трају до годину дана, у складу са прописаним, односно одобреним програмом.

Упис деце у дечји вртић

Члан 94.

У дечји вртић може да се упише дете на захтев родитеља, односно старатеља.

У дечји вртић уписују се сва деца у години пред полазак у школу.

Родитељ, односно старатељ, дужан је да упише дете старости од пет и по до шест и по година у дечји вртић, односно основну школу која остварује припремни предшколски програм, с тим да има право да изабере дечји вртић односно основну школу.

Дечји вртић чији је оснивач јединица локалне самоуправе, односно основна школа која остварује предшколски програм, а чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, дужни су да упишу свако дете ради похађања припремног предшколског програма, без обзира на пребивалиште родитеља.

Похађање програма из става 4. овог члана у установи чији је оснивач Република, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе - бесплатно је.

Јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава дечји вртић, односно основну школу која остварује припремни предшколски програм о деци која су стасала за похађање припремног предшколског програма, у складу са посебним законом.

Упис ученика у основну школу

Члан 95.

У први разред основне школе уписује се свако дете које до почетка школске године има најмање шест и по, а највише седам и по година.

Уз документацију потребну за упис, родитељ доставља и доказ о здравственом прегледу детета.

Испитивање детета уписаног у школу врше психолог и педагог школе на матерњем језику детета, применом стандардних поступака и инструмената, препоручених од надлежног завода, односно овлашћене стручне организације. Ако не постоји могућност да се испитивање детета врши на матерњем језику, школа ангажује преводиоца на предлог националног савета националне мањине.

У поступку испитивања детета уписаног у школу, школа може да утврди потребу и да обезбеди индивидуализовани рад са учеником, уз додатну подршку у учењу. Ако процени да је детету потребна додатна подршка за стицање

образовања, упућује писмени захтев интерресорној комисији за процену потреба и пружање додатне образовне, здравствене или социјалне подршке, уз сагласност родитеља.

Дете старости од шест до шест и по година уписује се у први разред након провере спремности за полазак у школу.

Проверу спремности детета врши психолог школе применом стандардних поступака и инструмената, препоручених од надлежног завода, односно овлашћене стручне организације.

У поступку провере спремности на основу мишљења психолога школа може да препоручи:

1) упис детета у први разред;

2) одлагање поласка детета у школу за годину дана, уз наставак похађања припремног предшколског програма.

Родитељ, односно старатељ детета, коме је препоручено одлагање поласка детета у школу за годину дана, може да поднесе захтев комисији школе за поновно утврђивање спремности за упис у школу. Комисију чине: психолог, педагог, учитељ и педијатар.

Комисија школе применом стандардних поступака и инструмената, може да одобри упис детета или да потврди одлагање уписа детета за годину дана.

Ако дете старије од седам и по година због болести или других разлога није уписано у први разред, може да се упише у први или одговарајући разред на основу претходне провере знања.

Школа је дужна да упише свако дете са подручја школе.

Школа може да упише и дете са подручја друге школе, на захтев родитеља, у складу са могућностима школе.

Родитељ, односно старатељ може да изабере основну школу у коју ће да упише дете, о чему подноси захтев изабраној школи најкасније до 1. фебруара текуће календарске године у којој се врши упис.

У први разред основне музичке, односно балетске школе, уписује се ученик основне школе који положи пријемни испит, у складу са посебним законом.

Јединица локалне самоуправе води евиденцију и обавештава школу и родитеље, односно старатеље о деци која су стасала за упис и која су уписана у школу.

Упис ученика у средњу школу

Члан 96.

У први разред средње школе уписују се лица са стеченим или завршеним основним образовањем, у складу са посебним законом.

У први разред средње школе која остварује програме музичког и балетског образовања, прилагођен или индивидуализовани школски програм за ученике са посебним способностима, као и индивидуалан програм за ученике и одрасле са сметњама у развоју, уписују се лица у складу са посебним законом.

Изузетно, поједина лица или групе лица могу да се упишу у средњу школу под повољнијим условима ради постизања пуне равноправности у стицању образовања. у складу са мерилима и по поступку који пропише министар.

Након завршеног средњег образовања у средњу школу може да се упише лице ради преквалификације, доквалификације, специјалистичког или мајсторског образовања, у складу са посебним законом.

У средњу школу може да се упише и лице са стеченим или завршеним основним образовањем ради стручног оспособљавања, односно обучавања.

Изузетно, одрасли који стиче основно образовање може упоредо да се обучава у средњој школи по прописаном или одобреном програму.

***Упис страних држављана, лица без држављанства,
прогнаних и расељених лица***

Члан 97.

Страни држављанин, лице без држављанства, ***прогнано или расељено лице*** уписује се у школу из члана 26. овог закона под истим условима и на начин прописан законом за држављане Републике.

За ученике из става 1. овог члана који не познају језик на коме се изводи настава или поједине програмске садржаје од значаја за наставак образовања, школа организује учење језика, односно допунску наставу, по посебном упутству, који прописује министар.

Ученик - дете држављана земље чланице Европске уније, док борави у Републици Србији, има право да похађа наставу матерњег језика и културе, у просторијама школе коју одреди министар.

Оглед

Члан 98.

Унапређивање квалитета и осавремењавање образовно-васпитног рада, увођење нових садржаја програма образовања и васпитања, организационих новина или начина финансирања могу да се пре њиховог увођења проверавају огледом.

Иницијативу за увођење огледа са предлогом програма може да поднесе установа, надлежни савет, завод или друго правно лице.

Програм огледа садржи циљ, очекиване исходе, трајање, начин и услове његовог остваривања и начин вредновања.

Иницијативу са предлогом огледа разматра министар и по прихватању иницијативе одлучује о одобравању огледа и прописује програм огледа. За иницијативу која укључује значајне новине министар може да прибави и мишљење надлежног савета.

Министар расписује конкурс за спровођење огледа и по окончању конкурса одређује установу за његово спровођење. Предност за спровођење огледа има установа која је поднела иницијативу.

Оглед може да траје најдуже пет година, од којих се у последњој години спроводи вредновање огледа.

У поступку вредновања огледа спровођење програма прати просветни саветник, а оцену оствареног циља и очекиваних исхода на крају огледа - Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, који даје одговарајући предлог министру и иницијатору огледа.

Извештај о спроведеном огледу и оцена огледа објављује се на начин који је доступан широј стручној јавности.

На основу извештаја о спроведеном огледу и оцене огледа министар одлучује о његовој даљој примени.

За време извођења огледа у установи се не могу вршити статусне промене.

Исправа издата на основу школског програма огледа има карактер јавне исправе, у складу са овим и посебним законом.

Уџбеници

Члан 99.

У остваривању образовно-васпитног рада користе се уџбеници и наставна средства које, на предлог надлежног савета одобри министар, у складу са посебним законом.

Министар може да одобри више уџбеника за исти предмет у истом разреду, као и страни уџбеник.

Када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, користе се уџбеници и наставна средства, у складу са посебним законом.

Страни уџбеник може да се одобри за употребу, у складу са посебним законом.

У поступку одобравања утврђује се да ли уџбеник одговара стандардима квалитета, који се односе на садржину, дидактичку и методичку обраду, језичке захтеве, израду, графичку, ликовну и техничку опремљеност уџбеника, односно да ли обезбеђује остваривање принципа и циљева образовања и стандарда постигнућа.

У остваривању образовно-васпитног рада могу да се користе и друга наставна средства и помагала, у складу са посебним законом.

VII. ПРАВА ДЕТЕТА И УЧЕНИКА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ УЧЕНИКА

Права детета и ученика

Члан 100.

Права детета и ученика остварују се у складу са потврђеним међународним уговорима, овим и посебним законима, а установа, односно сви запослени дужни су да обезбеде њихово остваривање, а нарочито право на:

- 1) квалитетан образовно-васпитни рад који обезбеђује остваривање принципа и циљева из чл. 3. и 4. овог закона;
- 2) уважавање личности;
- 3) подршку за свестрани развој личности;
- 4) заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања;
- 5) благовремену и потпуну информацију о питањима од значаја за његово школовање;
- 6) информације о његовим правима и обавезама;
- 7) учествовање у раду органа школе, у складу са овим и посебним законом;
- 8) слободу удруживања у различите групе, клубове и организовање ученичког парламента;
- 9) подношење приговора и жалбе на оцену и на остваривање других права по основу образовања;
- 10) покретање иницијативе за преиспитивање одговорности учесника у образовно-васпитном процесу уколико права из тач. 1) до 9) овог члана нису остварена;
- 11) остваривање свих права детета и ученика, права на заштиту и на правично поступање школе према ученику и када повреди обавезу утврђену овим законом.

Установа је дужна да обезбеди све услове за остваривање права детета и ученика из става 1. овог члана.

Ученик, родитељ, односно старатељ детета, односно ученика може да поднесе пријаву директору установе у случају повреде права из става 1. овог члана или непримереног понашања запослених према детету, односно ученику, у року од 15 дана од наступања случаја.

Директор је дужан да пријаву размотри и да, уз консултацију са учеником, родитељем, односно старатељем детета, односно ученика и запосленим одлучи о њој и предузме одговарајуће мере, у року од 15 дана од дана пријема пријаве.

Запослени у установи дужан је да пријави директору, односно органу управљања кршење права детета, односно ученика.

Одељењска заједница

Члан 101.

Ученици једног одељења школе образују одељењску заједницу.
Начин рада одељењске заједнице ученика ближе се уређују статутом школе.

Ученички парламент

Члан 102.

У последња два разреда основне школе и у средњој школи организује се ученички парламент (у даљем тексту: парламент) ради:

- 1) давања мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору о: правилима понашања у школи, мерама безбедности ученика, годишњем плану рада, школском развојном плану, школском програму, слободним и ваннаставним активностима, учешћу на спортским и другим такмичењима и организацији свих манифестација ученика у школи и ван ње и другим питањима од значаја за њихово образовање;
- 2) разматрања односа и сарадње ученика и наставника, васпитача или стручног сарадника и атмосфере у школи;
- 3) обавештавања ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање и о активностима ученичког парламента;
- 4) активно учесће у процесу планирања развоја школе и у самовредновању школе.

Парламент чине по два представника сваког одељења у школи, а у уметничкој - по три из сваког разреда, односно године.

Чланове парламента бирају ученици одељењске заједнице сваке школске године. Чланови парламента бирају председника.

Програм рада парламента саставни је део годишњег програма рада школе.

Ученички парламенти школа могу да се удруже у заједницу ученичких парламената.

Оптерећење ученика

Члан 103.

Оптерећење ученика основне и средње школе и трајање школског часа уређује се посебним законом.

Оцењивање

Члан 104.

Оцењивањем у основној и средњој школи процењује се оствареност прописаних циљева и стандарда постигнућа у току савладавања школског програма, односно прилагођених стандарда постигнућа за ученике са сметњама у развоју у савладавању индивидуалног програма.

Оцењивање је јавно и свака оцена ученику мора да буде одмах образложена.

Оцењивање у основној и средњој школи

Члан 105.

Ученик се оцењује из свих наставних предмета и владања.

У току школске године ученик се оцењује описно и бројчано на основу праћења напредовања ученика у савлађивању школског програма, а на основу посебних стандарда постигнућа.

У првом разреду основног образовања и васпитања оцењивање и закључна оцена су описни.

У осталим разредима основног и у средњем образовању и васпитању оцењивање је описно и бројчано у току школске године, осим из предмета које одреди министар. Описна оцена садржи повратну информацију за ученика и родитеља и пружа му јасно упутство како да унапреди свој рад.

Ученик се оцењује најмање четири пута у полугодишту у основном АЛТЕРНАТИВА: односно најмање два пута у средњем образовању и васпитању.

Закључна оцена из предмета јесте бројчана и изводи се на крају првог и другог полугодишта, према утврђеним стандардима постигнућа и прописаним критеријумима за оцењивање.

Владање ученика од првог до шестог разреда основног образовања и васпитања оцењује се описном оценом која не утиче на општи успех ученика.

Владање ученика од седмог разреда основног образовања и васпитања и ученика свих разреда средњег образовања и васпитања оцењује описно у току полугодишта, а бројчано на крају полугодишта и утиче на општи успех.

Општи успех ученика основног образовања и васпитања утврђује се на крају првог и другог полугодишта основу аритметичке средине позитивних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета и оцене из владања, почев од шестог разреда.

Општи успех ученика средњег образовања и васпитања утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине позитивних закључних бројчаних оцена из предмета и оцене из владања. Владање ванредних ученика не оцењује се.

Ученик понавља разред уколико на крају другог полугодишта има више од две недовољне закључне бројчане оцене.

Ученик од првог до трећег разреда који на крају другог полугодишта има до две недовољне оцене преводи се у наредни разред, на основу одлуке

одељењског већа, осим ако родитељ, односно старатељ изричито захтева да ученик понавља разред.

Ученику који је преведен у наредни разред, признаје се разред из кога је преведен као завршен и организује му се индивидуализован рад, уз додатну подршку у образовању.

Ученик од четвртог до седмог разреда и ученик средњег образовања и васпитања који има до две недовољне закључне бројчане оцене полаже поправни испит у августовском испитном року, а ученик завршног разреда у јунском и августовском року.

Ученик из става 14. овог члана завршава разред ако положи поправни испит из сваког предмета.

Изузетно, редован ученик средњег образовања који није положио поправни испит може да заврши започети разред у истој школи наредне школске године поновним полагањем поправног испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа. Када заврши разред има право да се у истој школској упише у наредни разред у својству ванредног ученика.

Ученик завршног разреда који није положио поправни, завршни, односно матурски испит завршава започето образовање у истој школи полагањем испита, уз обавезу плаћања накнаде стварних трошкова које утврди школа.

Начин, поступак и критеријуме оцењивања успеха из појединачних предмета и владања и друга питања од значаја за оцењивање, прописује министар.

Приговор и жалба на оцену и испит

Члан 106.

Ученик основног и средњег образовања и васпитања, његов родитељ, односно старатељ има право да поднесе: приговор на оцену из предмета и владања у току школске године, жалбу на закључну оцену из предмета на крају другог полугодишта и жалбу на испит.

Приговор на оцену из предмета и владања подноси се директору школе у року од три дана од саопштења оцене, жалба у року од три дана од дана добијања ђачке књижице, односно сведочанства, а жалба на испит прописан посебним законом, у року од 24 сата од саопштења оцене.

Директор школе, у сарадњи са педагошко-психолошком службом, одлучује о приговору у року од три дана. Ако оцени да је приговор основан и да је оцена изведена супротно закону и прописима донетим на основу њега, решењем поништава оцену и образује комисију за проверу знања ученика, преглед и поновно оцењивање писменог или другог рада ученика.

По приговору, односно жалби на оцену из владања директор, у сарадњи са педагошко-психолошком службом и одељењским старешином утврђује оцену из владања.

Директор школе је дужан да одлучи о жалби, у року од 24 сата од њеног пријема. Ако утврди да је оцена из предмета изведена супротно закону и

прописима донетим на основу њега или је жалба из других разлога основана, решењем поништава закључну оцену и упућује ученика на полагање испита.

Ако утврди да је испит обављен противно овом или посебном закону и прописима донетим на основу њих, поништиће испит и упутиће ученика на поновно полагање испита. Испит се организује у року од три дана од дана подношења жалбе.

За проверу знања ученика, преглед и поновно оцењивање писменог или другог рада ученика, односно полагање испита, директор решењем образује комисију од најмање три члана, од којих су два стручна за предмет, односно област предмета.

Наставник чија оцена је оспорена или на чији је предлог утврђена закључна оцена, не може да буде члан комисије.

Када је поништен испит директор образује нову комисију у чијем саставу не могу да буду чланови комисије чији је испит поништен.

Оцена комисије је коначна.

Захтев за заштиту права ученика

Члан 107.

Ученик, његов родитељ или старатељ који сматра да су му повређена права утврђена овим или посебним законом, доношењем или недоношењем одлуке након подношења пријаве, приговора или жалбе, односно ако је повређена забрана из чл. 43. и 44. овог закона, право из члана 100. овог закона што утиче на статус ученика, има право да поднесе захтев за заштиту права Министарству, у року од осам дана од дана сазнања за повреду својих права.

Ако оцени да је захтев из става 1. овог члана основан, Министарство ће у року од осам дана од дана пријема захтева да упозори школу и да примеран рок за отклањање повреде закона.

Ако школа не поступи по упозорењу из става 2. овог члана, Министарство ће одлучити о захтеву.

Обавезе ученика

Члан 108.

У остваривању својих права ученик не сме да угрожава друге у остваривању њихових права.

Ученик има обавезу да:

- 1) редовно похађа наставу и извршава школске обавезе;
- 2) се придржава школских правила, одлука директора и органа школе;
- 3) ради на усвајању знања, вештина и вредносних ставова прописаних школским програмом, прати сопствени напредак и извештава о томе наставнике и родитеље, односно старатеље;

- 4) у поступку оцењивања покаже своје стварно знање без коришћења разних облика преписивања и других недозвољених облика помоћи;
- 5) не омета извођење наставе и не напушта час без претходног одобрења наставника;
- 6) поштује личност других ученика, наставника и осталих запослених у школи;
- 7) благовремено правда изостанке;
- 8) чува имовину школе и чистоћу и естетски изглед школских просторија;
- 9) стара се о очувању животне средине и понаша у складу са правилима еколошке етике.

Одговорност ученика

Члан 109.

Са учеником који врши повреду правила понашања или се не придржава одлука директора и органа школе, односно који својим понашањем угрожава друге у остваривању њихових права, школа је дужна да, уз учешће родитеља, односно старатеља ученика, појача васпитни рад активностима: у оквиру одељенске заједнице, стручним радом одељењског старешине, педагога, психолога, посебних тимова, а када је то неопходно да сарађује са одговарајућим установама социјалне, односно здравствене заштите на промени понашања ученика.

Ученик може да одговара за лакшу повреду утврђену општим актом школе, за тежу повреду обавезе која је у време извршења била прописана овим или посебним законом и за повреду забране из чл. 43. и 44. овог закона.

Теже повреде обавеза ученика јесу:

- 1) уништење, оштећење, скривање, изношење, преправка или дописивање података у евиденцији коју води школа или друга организација, односно орган;
- 2) преправка или дописивање података у јавној исправи коју издаје школа или орган, односно исправи коју изда друга организација;
- 3) уништење или крађа имовине школе, привредног друштва, предузетника, ученика или запосленог;
- 4) подстрекивање, помагање, давање ученику и употреба алкохола, дувана, наркотичког средства или психоактивне супстанце;
- 5) уношење у школу или другу организацију оружја или другог предмета којим може да угрози или повреди друго лице;
- 6) свесно непридржавање правила и мера безбедности ученика;
- 7) употреба мобилног телефона и других електронских уређаја у у сврхе којима се угрожавају права других или преваре у поступку оцењивања;
- 8) друге повреде утврђене посебним законом.

Ученик, односно родитељ или старатељ одговара за материјалну штету коју ученик нанесе школи, намерно или из крајње непажње, у складу са законом.

Васпитно-дисциплински поступак

Члан 110.

Васпитно-дисциплински поступак је хитан и покреће се закључком директора. Закључак садржи податке о ученику, опис теже повреде обавезе ученика, односно забране из чл. 43. и 44, време, место и начин њеног извршења и доказ који указује на његово извршење.

Закључак из става 1. овог члана доставља се ученику, односно његовом родитељу или старатељу, одељенском старешини, стручним сарадницима, односно одговарајућен стручном тиму.

Ученик мора бити саслушан, а ако је малолетан, уз присуство родитеља.

Васпитно-дисциплински поступак води се применом правила управног поступка и окончава се решењем.

Васпитне и васпитно-дисциплинске мере и правна заштита ученика

Члан 111.

За повреду обавезе, односно забране прописане овим законом могу да се изрекну мере, и то:

- 1) за лакшу повреду обавеза ученика, васпитна мера - опомена, укор одељењског старешине или укор одељењског већа, у складу са општим актом школе;
- 2) за тежу повреду обавеза ученика, васпитно-дисциплинска мера - укор директора и укор наставничког већа, а за ученика средње школе и искључење ученика из школе, односно школе са домом;
- 3) за учињену повреду забране из члана 43. и 44. овог закона, васпитно-дисциплинска мера:
  - (1) премештај ученика од петог до осмог разреда у другу основну школу на основу одлуке наставничког већа, уз сагласност родитеља, односно старатеља;
  - (2) престанак својства ученика средње школе у тој школској години, без права на наставак образовања у истој школи, а ученику смештеном у школи са домом - престанак својства ученика у школи и права на смештај у дому у тој школској години, без права на наставак образовања у истој школи и смештај у истом дому.

Васпитна мера изриче се ученику за лакшу повреду обавезе из става 1. тачка 1) овог члана, без вођења васпитно-дисциплинског поступка.

Мера из става 1. овог члана може да се изрекне ученику ако је школа претходно предузела неопходне активности из члана 109. став 1. овог закона.

Ако школа није претходно предузела неопходне активности из члана 109. став 1. овог закона, предузеће их пре изрицања мере.

Када предузете активности доведу до позитивне промене понашања ученика, обуставиће се поступак, осим ако је учињеном повредом забране из члана 43. и 44. озбиљно угрожен интегритет другог лица.

Мера из става 1. тач. 2) и 3) овог члана изриче се ученику након спроведеног васпитно-дисциплинског поступка и утврђене одговорности.

Васпитна и васпитно-дисциплинска мера изричу се у школској години у којој је учињена повреда обавезе ученика.

Ученику се смањује оцена из владања због изречене васпитно-дисциплинске мере, али се понашање ученика прати и оцена се поправља када дође до позитивне промене у његовом понашању.

Када малолетан ученик изврши повреду обавезе, односно забране из чл. 43. и 44. овог закона, школа одмах обавештава родитеља, односно старатеља и укључује га у одговарајући поступак.

Ученик, његов родитељ, односно старатељ има право да поднесе жалбу школском одбору на изречену васпитно-дисциплинску меру за извршену тежу повреду обавезе ученика или за повреду забране из чл. 43. и 44. овог закона, у року од три дана од дана достављања решења о утврђеној одговорности и изреченој мери.

Школски одбор решава по жалби у року од 15 дана од дана достављања. Жалба одлаже извршење решења директора.

Против другостепеног решења о изреченој мери искључења ученика из средње школе или школе са домом, ученик, његов родитељ, односно старатељ има право на судску заштиту у управном спору.

VIII. ЗАПОСЛЕНИ У УСТАНОВИ

Наставници, васпитачи и стручни сарадници

Члан 112.

Васпитно-образовни рад у дечјем вртићу остварује васпитач, у складу са посебним законом.

Наставу и друге облике образовно-васпитног рада у школи остварује наставник.

Васпитни рад са ученицима у школи са домом остварује васпитач.

Стручне послове на унапређивању васпитно-образовног рада у дечјем вртићу обављају педагог, психолог и други стручни сарадници, у складу са посебним законом.

Стручне послове у школи обављају стручни сарадници: психолог, педагог и библиотекар, а у школи за образовање одраслих - андрагог, психолог и библиотекар.

Зависно од потреба школе и програма који се остварује, додатну подршку и стручне послове може да обавља и дефектолог, логопед, андрагог и социјални радник.

Изузетно од става 5. овог члана у музичкој школи стручне послове може да обавља и медијатекар.

Сарадник, педагошки асистент и помоћни наставник

Comment [12]: Педагошки асистент за децу из осетљивих група којима је потребна додатна подршка (на пр. Роми, деца са сметњама у развоју и тд)

Члан 113.

У обављању делатности дечји вртић може да има сарадника: нутриционисту, социјалног и здравственог радника и другог сарадника, у складу са посебним законом.

У васпитно-образовном раду за остваривање изборних програма дечји вртић може да ангажује и друге сараднике, у складу са посебним законом.

Педагошки асистент пружа помоћ и додатну подршку деци и ученицима, у складу са њиховим потребама, као и наставницима, васпитачима и стручним сарадницима у циљу унапређивања њиховог рада са децом и ученицима којима је потребна додатна образовна подршка. У свом раду остварује сарадњу са родитељима, односно старатељима, а заједно са директором сарађује и са надлежним организацијама и заједницама у оквиру јединице локалне самоуправе.

Изузетно, за помоћ наставнику за пружање додатне подршке у настави, односно остваривање образовно-васпитног рада могу да се образују стручни тимови на нивоу јединице локалне самоуправе.

Послове припреме лабораторијских вежби, извођења и демонстрација поступака, техничко-технолошке припреме, извођења дела практичне наставе и других послова, под непосредним руководством наставника, обавља помоћни наставник.

Изузетно, ради пружања помоћи детету, односно ученику са сметњама у развоју, образовно-васпитном раду може да присуствује пратилац детета, односно ученика.

Задаци наставника и васпитача

Члан 114.

Задатак наставника јесте да својим компетенцијама осигура постизање принципа, циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, уважавајући принципе образовања, предзнања, потребе, интересовања и посебне могућности детета и ученика.

Задатак васпитача у дечјем вртићу јесте да својим компетенцијама осигура уважавање принципа образовања, остваривање циљева васпитања и образовања и постизање стандарда за раног развоја и учења.

Задаци стручног сарадника

Члан 115.

Задатак стручног сарадника јесте да својим компетенцијама, саветодавним и другим облицима рада унапређује образовно-васпитни рад и

сарадњу са родитељима, односно старатељима у установи, да прати остваривање утврђених стандарда постигнућа, пружа подршку наставницима и васпитачима за унапређивање њиховог образовно-васпитног рада, у складу са принципима, циљевима и стандардима постигнућа, помоћ наставницима у развијању индивидуалних планова и помоћ деци, ученицима, родитељима, наставницима и васпитачима, по питањима која су од значаја за образовање и васпитање и развој професионалне каријере ученика.

Програм свих облика рада стручних сарадника - прописује министар.

Услови за пријем у радни однос

Члан 116.

У радни однос у установи може да буде примљено лице, под условима прописаним законом и ако:

- 1) има одговарајуће образовање;
- 2) има психичку, физичку и здравствену способност за рад са децом и ученицима;
- 3) није осуђиван правноснажном пресудом за кривично дело за које је изречена безусловна казна затвора у трајању од најмање шест месеци или за кривично дело против: полне слободе, правног саобраћаја, примања или давања мита у обављању послова у установи, против човечности и других добара заштићених међународним правом, без обзира на изречену меру.
- 4) држављанство Републике Србије.

Када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, осим услова из става 1. овог члана лице мора да има и доказ о знању језика на коме се остварује образовно-васпитни рад.

Услови из ст. 1. и 2. овог члана доказују се приликом пријема у радни однос и проверавају се у току рада.

Доказ о испуњености услова из става 1. тач. 1) и 4) и става 2. овог члана подносе се уз пријаву на конкурс, а из тачке 2) пре закључења уговора о раду. Доказ из тачке 3) прибавља установа пре закључења уговора о раду.

Запосленом престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услове из ст. 1. и 2. овог члана или ако одбије да се подвргне лекарском прегледу.

Образовање наставника, васпитача и стручних сарадника

Члан 117.

Послове васпитача у дечјем вртићу може да обавља лице са стеченим одговарајућим високим образовањем на студијама првог степена, студијама другог степена, студијама у трајању до три године, вишим образовањем, односно са одговарајућим средњим образовањем, у складу са посебним законом.

Послове наставника, васпитача у школи са домом и стручног сарадника може да обавља лице са одговарајућим образовањем из члана 8. став 2.

овог закона, а наставника стручног предмета у области здравства и са одговарајућом здравственом специјализацијом.

Изузетно, послове наставника уметничких и стручних предмета у музичкој школи и одређених стручних предмета у стручној школи за које се не образују наставници са одговарајућим образовањем из члана 8. став 2. овог закона, може да обавља и лице са одговарајућим образовањем из става 3. истог члана.

Послове наставника практичне наставе у стручној школи може да обавља и лице са одговарајућим образовањем из члана 8. став 3. или са одговарајућим средњим образовањем и положеним специјалистичким, односно мајсторским испитом и петогодишњом праксом.

Послове наставника играчких предмета у балетској школи може да обавља лице које има најмање средње балетско образовање и 10 година играчке праксе.

Послове васпитача у дечјем вртићу и наставника разредне наставе, када се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, може да обавља лице које је стекло одговарајуће образовање на језику на коме се остварује тај рад или је положило испит из језика са методиком, по програму одговарајуће високошколске установе.

Послове наставника и стручног сарадника у школи у којој се образовно-васпитни рад остварује на језику националне мањине, може да обавља лице које је стекло средње, више или високо образовање на језику националне мањине или је положило испит из језика, по програму одговарајуће високошколске установе.

Наставник, васпитач и стручни сарадник мора да има и педагошко-психолошко образовање из члана 8. став 4. овог закона.

Изузетно, образовање из члана 8. став 4. овог закона не мора да има лица са средњим образовањем - васпитач деце, наставник играчких предмета и практичне наставе .

Ближе услове у погледу врсте и нивоа образовања наставника, васпитача, стручног сарадника, педагошког асистента и помоћног наставника, програм обуке за педагошког асистента, прописује министар.

Врсту и ниво образовања сарадника у дечјем вртићу који не обављају образовно-васпитни рад споразумно прописују министар и министри надлежни за послове здравља и рада и социјалне политике.

Врсту и ниво образовања наставника верске наставе у школи, на заједнички предлог министарства надлежног за послове вера и традиционалних цркава и верских заједница - прописује министар.

Услови за рад наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 118.

Послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (у даљем тексту: лиценца).

Наставник, васпитач и стручни сарадник који има лиценцу може да остварује индивидуални програм за рад са децом и ученицима са сметњама у развоју ако је за то оспособљен, по програму и на начин који пропише министар.

Без лиценце послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља:

- 1) приправник;
- 2) лице које испуњава услове за наставника, васпитача или стручног сарадника, са радним стажом стеченим ван установе, под условима и на начин утврђеним за приправнике;
- 3) лице које је засновало радни однос на одређено време ради замене одсутног запосленог;
- 4) сарадник у децјем вртићу;
- 5) педагошки асистент и помоћни наставник;.

Лице из става 3. тач. 1) до 3) овог члана може да обавља послове наставника, васпитача и стручног сарадника без лиценце, најдуже две године од дана заснивања радног односа у установи.

Сарадник у децјем вртићу може да обавља васпитно-образовни рад без лиценце ако има образовање из члана 8. став 4. овог закона

Наставник, васпитач и стручни сарадник - приправник

Члан 119.

Приправник, односно приправница (у даљем тексту: приправник) у смислу овог закона, јесте лице које први пут у том својству заснива радни однос у установи, на одређено или неодређено време, са пуним или непуним радним временом и оспособљава се за самосталан образовно-васпитни рад наставника, васпитача и стручног сарадника, савладавањем програма за увођење у посао и полагањем испита за лиценцу.

Приправнички стаж траје најдуже две године од дана заснивања радног односа.

За време трајања приправничког стажа, ради савладавања програма за увођење у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, установа приправнику одређује ментора.

Прва три месеца приправничког стажа наставник, односно васпитач-приправник ради под непосредним надзором наставника или васпитача који има лиценцу и које му одређује ментор приправника.

Прва три месеца приправничког стажа стручни сарадник ради под непосредним надзором одговарајућег стручног сарадника који има лиценцу и кога му одређује ментор.

Изузетно, ако установа нема одговарајућег наставника, васпитача и стручног сарадника са лиценцом, ангажоваће наставника, васпитача, односно стручног сарадника са лиценцом из друге установе на основу уговора о допунском раду, у складу са законом.

Стручни сарадник-приправник који има образовање из члана 8. став 2. овог закона и који је током студија остварио најмање 10 бодова, у складу са Европским системом преноса бодова на основу праксе у установи, свој рад може да обавља без непосредног надзора стручног сарадника са лиценцом из става 5. овог члана.

Приправник који савлада програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника има право на полагање испита за лиценцу после навршених годину дана рада.

Приправнику у радном односу на неодређено време, који у року од две године од дана заснивања радног односа не положи испит за лиценцу - престаје радни однос. Приправнику у радном односу на одређено време својство приправника престаје након положеног испита за лиценцу, а радни однос истеком времена на које је примљен у радни однос.

Програм обуке за ментора, програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника, који укључује и оспособљавање за рад са децом и ученицима са сметњама у развоју, начин и поступак провере савладаности тог програма, програм за стицање лиценце, начин полагања и језик на коме се полаже испит, трошкове полагања испита и орган државне управе, пред којим се полаже испит за лиценцу, прописује министар.

Приправник - волонтер

Члан 120.

Послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља и приправник-волонтер.

Приправник-волонтер савладава програм за увођење у посао и полагање испита за лиценцу под непосредним надзором наставника, васпитача и стручног сарадника који има лиценцу.

Установа и приправник-волонтер закључују уговор о увођењу у посао у трајању од најмање годину, а најдуже две године.

Уговором из става 3. овог члана не заснива радни однос.

Приправник-волонтер има право да учествује у раду стручних органа без права одлучивања и нема право да оцењује ученике у школи.

На остваривање права из става 2. овог члана сходно се примењују одредбе овог закона које се односе на приправника.

Лиценца и регистар наставника, васпитача и стручних сарадника

Члан 121.

Лиценца је јавна исправа.

Министарство издаје лиценцу и води регистар наставника, васпитача и стручних сарадника којима је издата лиценца. У регистар се уносе и подаци о суспензији и одузимању лиценце.

Регистар је јаван.

Установа је дужна да благовремено достави Министарству све податке у вези са лиценцом наставника, васпитача и стручног сарадника.

На захтев лица које има правни интерес, Министарство издаје извод из регистра.

Садржај и начин вођења регистра, као и образац лиценце - прописује министар.

Издавање лиценце

Члан 122.

Право на издавање лиценце има наставник, васпитач и стручни сарадник и приправник-волонтер који има одговарајуће образовање из члана 117. овог закона, савладан програм увођења у посао наставника, васпитача и стручног сарадника и положен испит за лиценцу.

Министарство је дужно да у року од 60 дана од дана положеног испита, изда лиценцу лицу које испуњава услове из става 1. овог члана.

Суспензија лиценце

Члан 123.

У току важења лиценца може да буде суспендована.

Лиценца се суспендује на шест месеци наставнику, васпитачу и стручном сараднику коме је престао радни однос због изречене мере за извршену повреду радне обавезе из члана 136. осим из тач. 12), 14), 15) и 17) овог закона. Суспензија тече почев од наредног дана од дана престанка радног односа.

За време док траје суспензија наставник, васпитач и стручни сарадник нема право да ради у установи.

Лиценца се суспендује и наставнику, васпитачу и стручном сараднику који према извештају просветног саветника не остварује образовно-васпитни рад на начин и по поступку којим се омогућава постизање прописаних принципа, циљева и стандарда постигнућа, програма образовања и васпитања, односно који се није стручно усавршавао, за кога просветни саветник утврди да није отклонио недостатке у свом раду, ни после датих стручних примедби, предлога и упозорења у писаном облику, па је на основу тога два пута негативно оцењен од стране просветног саветника.

Наставник, васпитач или стручни сарадник има право да поднесе приговор министру на извештај просветног саветника, у року од осам дана од дана пријема извештаја.

Министар доноси решење по приговору, у року 30 дана од дана подношења приговора.

Решење министра о суспензији лиценце коначно је у управном поступку.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику коме је суспендована лиценца из разлога наведених у ставу 4. овог члана, може да се укине суспензија

лиценце уколико најкасније у року од шест месеци од достављања решења министра поново положи испит за лиценцу, а ако га не положи, престаје му радни однос.

Изузетно, ако је наставнику, васпитачу и стручном сараднику суспендована лиценца на основу недовољног стручног усавршавања, укида се суспензија када достави доказе оодговарајућем стручном усавршавању.

Установа има обавезу да Министарству достави податке о суспензији лиценце наставника, васпитача и стручног сарадника одмах, а најкасније у року од три дана од суспензије.

Одузимање лиценце

Члан 124.

Лиценца се одузима наставнику, васпитачу или стручном сараднику:

1) који је правноснажном пресудом осуђен за кривично дело против: полне слободе, насиља у породици, правног саобраћаја, примања или давања мита у обављању послова наставника, васпитача и стручног сарадника;

2) коме је престао радни однос због повреде забране из чл. 43. до 45. овог закона;

3) коме је једанпут суспендована лиценца, а стекли су се услови за нову суспензију.

Лиценца се сматра одузетом наредног дана од дана престанка радног односа наставника, васпитача и стручног сарадника.

Решење министра о одузимању лиценце из става 1. тачка 3) овог члана, коначно је у управном поступку.

Лице коме је одузета лиценца - нема право на њено поновно издавање нити на рад у установи.

Одузета лиценца враћа се Министарству преко установе.

Установа има обавезу да одмах достави Министарству доказ о основу за одузимање лиценце наставника, васпитача и стручног сарадника, а најкасније у року од три дана од њеног одузимања.

Стручно усавршавање и професионални развој наставника, васпитача и стручног сарадника

Члан 125.

Наставник, васпитач или стручни сарадник, са лиценцом и без лиценце дужан је да се стално усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања образовно-васпитног рада и стицања компетенција потребних за рад, у складу са принципима и за постизање циљева образовања и стандарда постигнућа.

У току стручног усавршавања наставник, васпитач или стручни сарадник може професионално да напредује стицањем звања: педагошки саветник, ментор, инструктор и виши педагошки саветник.

Наставник, васпитач или стручни сарадник оставрује право на увећану плату за стечено звање.

Наставник, васпитач или стручни сарадник има право на одсуство из установе у трајању од три радна дана годишње ради похађања одобреног облика, начина и садржаја стручног усавршавања. Распоред одсуства наставника, васпитача или стручног сарадника ради стручног усавршавања планира педагошки колегијум.

План стручног усавршавања у складу са приоритетима установе ради остваривања циљева образовања и стандарда постигнућа и приоритетима Министарства, доноси орган управљања установе.

Приоритетне области за период од три године, облике стручног усавршавања, програме и начин организовања сталног стручног усавршавања, услове, орган који одлучује о стицању звања и поступак напредовања, стицање звања у току усавршавања наставника, васпитача и стручних сарадника и образац уверења о савладаном програму - прописује министар.

Пријем у радни однос

Члан 126.

Пријем у радни однос у установи врши се на основу:

- 1) конкурса;
- 2) споразума о преузимању, уз сагласност запосленог.

На основу споразума из става 1. тачка 2) овог члана запослени може бити преузет из установе или Министарства.

Директор установе расписује конкурс за пријем у радни однос.

У поступку одлучивања о избору наставника, васпитача или стручног сарадника директор установе прибавља мишљење органа управљања, на основу извршене претходне провере психофизичких способности кандидата. Проверу психофизичких способности за рад са децом и ученицима врши надлежна служба за послове запошљавања применом стандардизованих мерних инструмената.

Директор доноси одлуку о избору кандидата у року од 30 дана од дана истека рока за подношење пријава.

Кандидат незадовољан одлуком о изабраном кандидату може да поднесе приговор органу управљања, у року од осам дана од дана достављања одлуке.

Ако по конкурс у није изабран ниједан кандидат, расписује се нови конкурс.

Ако орган управљања у утврђеном року не одлучи о приговору или ако је кандидат незадовољан другостепеном одлуком, може се обратити надлежном суду у року од 15 дана.

Радни однос на одређено време

Члан 127.

Установа може да прими у радни однос на одређено време без конкурса лице ради:

- 1) замене одсутног запосленог до 60 дана;
- 2) до коначности одлуке о избору кандидата по расписаном конкурсу;
- 3) до избора кандидата - када се на конкурс не пријави ниједан кандидат или ниједан од пријављених кандидата не испуњава услове до завршетка школске године;
- 4) извођења верске наставе.

Листу наставника верске наставе, на предлог традиционалних цркава и верских заједница, утврђује министар.

Наставника верске наставе упућује у школу традиционална црква или верска заједница са утврђене листе за сваку школску годину.

За извођење верске наставе наставник са школом у коју је упућен закључује уговор о раду на 12 месеци за сваку школску годину.

Установа прима у радни однос на одређено време по расписаном конкурсу лице:

- 1) ради замене одсутног запосленог преко 60 дана;
- 2) у својству приправника;
- 3) обављања послова педагошког асистента.

У поступку избора ромског педагошког асистента прибавља се мишљење надлежног органа јединице локалне самоуправе.

За обављање послова ромског педагошког асистента установа са лицем закључује уговор о раду на 12 месеци за сваку школску годину.

Радни однос на одређено време не може да постане радни однос на неодређено време.

Пробни рад

Члан 128.

Пробни рад може да уговори установа са наставником, васпитачем и стручним сарадником који има лиценцу и који се прима у радни однос на неодређено време.

Изузетно од става 1. овог члана пробни рад може да се уговори и у случају пријема у радни однос на одређено време дуже од годину дана.

Пробни рад одређује се уговором о раду и може да траје најдуже шест месеци.

Наставник, васпитач и стручни сарадник који је за време пробног рада показао да својим компетенцијама може успешно да ради на постизању прописаних принципа, циљева и стандарда постигнућа, наставља са радом у истом радно-правном својству, а ако се на основу оцене директора утврди да то није

показао, престаје му радни однос. Радни однос престаје даном отказног рока, без права на отпремнину.

Отказни рок не може бити дужи од 15 ни краћи од пет радних дана.

Рад наставника у иностранству

Члан 129.

Образовно-васпитни рад у иностранству изводи наставник који има лиценцу и који испуњава посебне услове за наставника.

Решење о упућивању наставника на рад у иностранство доноси министар, на основу конкурса.

Наставник се упућује на рад у иностранство на време од годину дана, уз могућност продужења.

Наставнику школе мирује радни однос на радном месту са кога је упућен на рад у иностранство.

Уговор о извођењу наставе

Члан 130.

Директор школе може да закључи уговор о извођењу наставе или за полагање испита, за највише 30% од пуног радног времена са лицем запосленим у другој установи или код другог послодавца, односно који самостано обаља делатност, у случајевима из члана 127. став 1. овог закона.

Директор установе пре закључења уговора о извођењу наставе прибавља сагласност друге установе, односно послодавца.

Лице ангажовано по основу уговора из става 1. овог члана не стиче својство запосленог у школи, а право на накнаду за обављени рад стиче на основу извештаја о одржаним часовима наставе, испитима и другим облицима образовно-васпитног рада.

Лице из става 1. овог члана учествује у раду стручних органа школе без права одлучивања, осим у раду одељењског већа.

Норма непосредног рада наставника, васпитача и стручног сарадника са децом и ученицима

Члан 131.

У оквиру пуног радног времена у току радне недеље:

1) наставник изводи наставу и друге облике непосредног образовно-васпитног рада са ученицима (допунски, додатни, индивидуализовани, припремни рад и други облици рада, у складу са посебним законом) - 50 посто радног времена, а наставник практичне наставе - 60 посто;

2) васпитач у дечјем вртићу остварује припремни предшколски програм - 50 посто радног времена;

3) васпитач у дечјем вртићу и школи са домом остварује непосредан васпитно-образовни са децом, односно васпитни рад са ученицима - 75 посто радног времена;

4) стручни сарадник у установи остварује све облике рада са децом, односно ученицима, наставницима, васпитачима, педагошким асистентима, другим сарадницима, родитељима, односно старатељима деце, односно ученика - 75 посто радног времена.

Структуру и распоред обавеза наставника, васпитача и стручног сарадника у оквиру радне недеље утврђује установа годишњим планом рада.

Структура и распоред обавеза наставника у погледу свих облика непосредног рада са ученицима може да се утврди тако да буду различити у оквиру радних недеља.

Норму свих облика непосредног рада са децом и ученицима и других облика рада наставника, васпитача и стручног сарадника у оквиру недељног пуног радног времена и на годишњем нивоу, као и број сати образовно-васпитног рада који се додатно може распоредити на друге извршиоце, прописује министар.

Непуно и пуно радно време

Члан 132.

Наставнику, васпитачу и стручном сараднику сваке школске године директор решењем утврђује статус у погледу рада са пуним или непуним радним временом, на основу програма образовања и васпитања, годишњег плана рада и поделе часова за извођење наставе и других облика непосредног образовно-васпитног рада са ученицима (допунски, додатни, индивидуализовани, припремни рад и друге облике рада, у складу са посебним законом).

Наставник, васпитач или стручни сарадник који је распоређен за део прописане норме свих облика непосредног рада са децом и ученицима, има статус запосленог са непуним радним временом.

Наставник, васпитач или стручни сарадник који је остао нераспоређен, остварује права запосленог за чијим је радом престала потреба у предузећу, у складу са законом.

Одмори и одсуства

Члан 133.

Запослени у установи има право на одморе и одсуства према општим прописима о раду, општем акту, односно уговору о раду.

Запослени у установи има право на годишњи одмор од најмање 20, а највише 30 радних дана, према мерилима одређеним општим прописима о раду, општим актом, односно уговором о раду.

Запослени у школи, по правилу, користи годишњи одмор за време школског распуста.

Одговорност запосленог

Члан 134.

Запослени може да одговара за:

- 1) лакшу повреду радне обавезе, утврђену општим актом установе;
- 2) тежу повреду радне обавезе прописану овим законом;
- 3) повреду забране прописану овим законом;
- 4) материјалну штету коју нанесе установи, намерно или крајњом непажњом, у складу са законом.

Удаљавање са рада

Члан 135.

Запослени се удаљава са рада због учињене повреде забране из члана 43. до 45. овог закона и теже повреде радне обавезе из члана 136. тач. 1) до 5) и тачке 10), до окончања дисциплинског поступка.

Ако директор не удаљи запосленог, орган управљања дужан је да донесе одлуку о удаљењу из става 1. овог члана.

Теже повреде радних обавеза

Члан 136.

Теже повреде радних обавеза запосленог у установи, јесу:

- 1) извршење кривичног дела на раду или у вези са радом;
- 2) неспровођење мера безбедности деце, ученика и запослених;
- 3) подстрекавање на употребу алкохолних пића код деце и ученика, или њено омогућавање, давање или непријављивање набавке и употребе;
- 4) подстрекавање на употребу наркотичког средства или психоактивне супстанце код ученика или њено омогућавање, давање или непријављивање набавке и употребе;
- 5) ношење оружја у установи или кругу установе;
- 6) непотпуно, неблаговремено и несавесно вођење евиденције;
- 7) неовлашћена промена података у евиденцији, односно јавној исправи, брисањем, додавањем, прецртавањем или изостављањем података;
- 8) уништење, оштећење, скривање или изношење евиденције, односно обрасца јавне исправе или јавне исправе;
- 9) наплаћивање припреме ученика школе у којој је наставник у радном односу, а ради оцењивања, односно полагања испита;
- 10) долазак на рад у припитом или пијаном стању, употреба алкохола или других опојних средстава који смањују радну способност;
- 11) одбијање давања на увид резултата писмене провере знања ученицима, родитељима, односно старатељима;

- 12) одбијање пријема и давања на увид евиденције лицу које врши надзор над радом установе, родитељу, односно старатељу;
- 13) незаконит рад или пропуштање радњи чиме се спречава или онемогућава остваривање права детета, ученика или другог запосленог;
- 14) извршавање или несавесно, неблаговремено или немарно извршавање послова или налога директора у току рада, односно за време незаконите обуставе рада или штрајка;
- 15) злоупотреба права из радног односа;
- 16) незаконито располагање средствима;
- 17) неоправдано одсуство са рада најмање два узастопна радна дана.

Дисциплински поступак

Члан 137.

Директор установе покреће и води дисциплински поступак, доноси одлуку и изриче меру у дисциплинском поступку против запосленог.

Дисциплински поступак покреће се писменим закључком на који приговор није допуштен, а који садржи податке о запосленом, опис повреде забране, односно радне обавезе, време, место и начин извршења и доказе који указују на извршење повреде.

Запослени мора бити саслушан, са правом да изложи своју одбрану, сам или преко заступника, а може за расправу да достави и писмену одбрану.

Изузетно, расправа може да се одржи и без присуства запосленог, а под уловом да је запослени на расправу уредно позван.

На остала питања вођења дисциплинског поступка сходно се примењују правила управног поступка.

Дисциплински поступак је јаван, осим у случајевима прописаним законом којим се уређује општи управни поступак.

По спроведеном поступку доноси се решење којим се запослени може огласити кривим, у ком случају му се изриче и дисциплинска мера, ослободити од одговорности или се поступак може обуставити.

Покретање дисциплинског поступка за лакше повреде обавезе застарева протеком шест месеци од учињене повреде, а за повреду забране и теже повреде протеком једне године од сазнања, а најдуже две године од дана учињене повреде.

Вођење дисциплинског поступка за лакше повреде обавезе застарева протеком године дана, а за повреде забране и теже - две године од покретања дисциплинског поступка.

Застарелост не тече ако дисциплински поступак не може да се покрене или води због одсуства запосленог или других оправданих разлога.

Дисциплинске мере

Члан 138.

Мере за повреду радне обавезе јесу престанак радног односа и новчана казна.

Запосленом који изврши повреду забране прописану чл. 43. до 45. овог закона престаје радни однос када одлука директора о утврђеној повреди забране постане коначна.

За повреду радне обавезе из члана 136. став 1. тач. 1) до 8) овог члана изриче се мера престанка радног односа.

Мера престанка радног односа изриче се запосленом и за повреду радне обавезе из члана 136. став 1. тач. 9) до 17) овог члана ако је учињена умишљајем или из свесног нехата и ако нису утврђене олакшавајуће околности за запосленог.

Новчана казна ириче се у висини од 20% до 35% од плате исплаћене за месец у коме је одлука донета, у трајању од три до шест месеци.

Престанак радног односа

Члан 139.

Радни однос запосленог у установи престаје у складу са законом на основу решења директора.

Наставнику, васпитачу или стручном сараднику у установи и директору престаје радни однос на крају школске године у којој наврши 40 година стажа осигурања или 65 година живота.

Правна заштита запослених

Члан 140.

На решење о остваривању права, обавеза и одговорности запослени има право на приговор органу управљања, у року од осам дана од дана достављања решења директора.

Орган управљања дужан је да донесе одлуку по приговору у року од 15 дана од дана достављања приговора.

Орган управљања закључком ће одбацити приговор, уколико је неблаговремен, недопуштен или изјављен од неовлашћеног лица.

Орган управљања ће решењем одбити приговор када утврди да је поступак доношења решења правилно спроведен и да је решење на закону засновано, а приговор неоснован.

Ако орган управљања утврди да су у првостепеном поступку одлучне чињенице непотпуно или погрешно утврђене, да се у поступку није водило рачуна о правилима поступка која су од утицаја на решење ствари или да је изрека побијаног решења нејасна или је у противречности са образложењем, он ће својим решењем поништити првостепено решење и вратити предмет директору на поновни поступак.

Против новог решења запослени има право на приговор.

Ако орган управљања не одлучи по приговору или ако запослени није задовољан другостепеном одлуком, може се обратити надлежном суду у року од 15 дана од дана истека рока за доношење одлуке, односно од дана достављања одлуке.

IX НАДЗОР

Инспекцијски и стручно-педагошки надзор

Члан 141.

Инспекцијски и стручно-педагошки надзор над радом установа и завода, врши Министарство.

Инспекцијски надзор над радом установе, као поверени посао, обавља општинска, односно градска управа.

Више општинских управа, може организовати заједничко вршење инспекцијског надзора – заједничку просветну инспекцију.

Министарство врши непосредан инспекцијски надзор ако га општинска, односно градска управа не врши. Министарство просвете обавља послове општинске односно градске просветне инспекције, ако у јединици локалне самоуправе није организован инспекцијски надзор, на терет средстава јединице локалне самоуправе.

По жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора решава Министарство.

Установа, односно завод дужни су да омогуће вршење надзора, увид у рад и податке, односно добијање објашњења.

Послови инспекцијског надзора

Члан 142.

Инспекцијским надзором испитује се спровођење овог и посебног закона и прописа донетих на основу њих, непосредним увидом у рад установе и зависно од резултата надзора, изричу мере и контролише њихово извршење.

Послове инспекцијског надзора врши просветни инспектор, односно просветна инспекторка (у даљем тексту: просветни инспектор).

У оквиру овлашћења утврђених законом, просветни инспектор врши контролу:

- 1) поступања установе у погледу придржавања закона, других прописа у области образовања и васпитања и општих аката;
- 2) остваривања заштите права деце, ученика, њихових родитеља, односно старатеља и запослених;
- 3) остваривања права и обавеза запослених, ученика и њихових родитеља, односно старатеља;

- 4) обезбеђивања заштите деце, ученика и запослених од дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања и страначког организовања и деловања у установи;
- 5) поступка уписа и поништава упис у школу ако је обављен супротно овом закону;
- 6) испуњености прописаних услова за спровођење испита;
- 7) прописане евиденције коју води установа и утврђује чињенице у поступку поништавања јавних исправа које издаје установа.

У поступку верификације по налогу Министарства, испитује испуњеност услова из члана 29. став 3. тач. 1) и 2) и из члана 32. овог закона и поступа у оквиру својих овлашћења у случају обуставе рада или штрајка у установи организованог супротно закону.

Овлашћења просветног инспектора и начин рада

Члан 143.

Просветни инспектор:

- 1) налаже записником отклањање неправилности и недостатака у одређеном року;
- 2) наређује решењем извршавање прописане мере која је наложена записником, а није извршена;
- 3) забрањује решењем спровођење радњи у установи које су супротне овом и посебном закону;
- 4) подноси пријаву надлежном органу за учињено кривично дело или привредни преступ, захтев за покретање прекршајног поступка, односно повреду забране из чл. 43. до 45. овог закона,;
- 5) обавештава други орган ако постоје разлози за предузимање мера за које је тај орган надлежан
- 6) обавља друге послове, у складу са законом.

Инспекцијски надзор се обавља као редован, ванредни и контролни надзор.

Редован надзор установе обавља се најмање једанпут годишње.

Ванредни надзор установе обавља се по представкама органа, привредних друштава, установа и других организација, родитеља, односно старатеља деце и ученика или грађана, као и на основу непосредног сазнања просветног инспектора. Поступање по анонимним представкама или добијеним електронском поштом, спроводи се по процени просветног инспектора.

Контролни надзор спроводи се по протеку рока који је одређен у записнику или решењем.

О извршеном инспекцијском надзору просветни инспектор сачињава записник, који садржи налаз стања и зависно од резултата, налагање, односно предлагање мере.

Записник се сачињава и доставља у року од осам дана од дана извршеног инспекцијског надзора.

На записник просветног инспектора, директор установе има право да стави примедбу, у року од најмање три дана од пријема записника, а најдуже у року који одреди инспектор.

Овлашћења Министарства према органима којима су поверени послови

Члан 144.

Просветни инспектор Министарства (у даљем тексту: републички инспектор), у односу на органе којима је поверено вршење инспекцијског надзора, има следећа права и дужности:

- 1) припрема министру предлог решења по жалби против првостепеног решења општинске, односно градске управе донетог у вршењу инспекцијског надзора;
- 2) остварује непосредан надзор над радом просветног инспектора;
- 3) издаје обавезне инструкције за извршавање закона и других прописа, за вршење послова и контролише њихово извршавање;
- 4) одузима овлашћење поједином инспектору који послове не обавља благовремено, стручно, законито и савесно и предлаже утврђивање одговорности у органу којем је поверено вршење инспекцијског надзора;
- 5) организује заједнички надзор са инспекторима у органима којима је поверено вршење инспекцијског надзора;
- 6) тражи извештаје, податке и обавештења о вршењу поверених послова инспекцијског надзора;
- 7) обавља и друге послове, у складу са законом којим се на општи начин уређује инспекцијски надзор.

Републички инспектор, у поступку одузимања овлашћења просветном инспектору у органу коме је поверено вршење инспекцијских послова, врши непосредан увид у испуњеност услова из члана 145. овог закона, рад и поступање просветног инспектора.

Републички инспектор записнички констатује утврђене неправилности и одређује мере и рокове за њихово отклањање.

Уколико просветни инспектор не отклони неправилности констатоване записником у датом року, републички инспектор доноси решење о одузимању овлашћења.

По жалби против решења републичког инспектора о одузимању овлашћења просветном инспектору у органу коме је поверено вршење инспекцијских послова, решава министар.

Услови за просветног инспектора

Члан 145.

Послове просветног инспектора може да обавља:

- 1) дипломирани правник или дипломирани правник - master, са положеним стручним испитом за рад у органима државне управе или за секретара установе и најмање пет година радног искуства у државним органима, органима аутономне покрајине, установи или органима јединице локалне самоуправе на пословима образовања и васпитања или другим инспекцијским пословима;
- 2) лице са образовањем из члана 8. став 2. овог закона, положеним стручним испитом у области образовања, односно лиценцом за наставника, васпитача или стручног сарадника, са најмање пет година радног искуства у области образовања и васпитања, као и државним стручним испитом.

Просветни инспектор дужан је да се стално стручно усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања инспекцијског надзора.

Програм и облике стручног усавршавања, начин провере савладаности програма, образац уверења о савладаном програму и друга питања у вези са стручним усавршавањем, прописује министар.

Стручно-педагошки надзор

Члан 146.

Послове стручно-педагошког надзора врши просветни саветник.

Просветни саветник:

- 1) вреднује квалитет рада установе, односно дома ученика на основу прописаних стандарда, остваривање развојног плана и програма образовања и васпитања;
- 2) пружа помоћ и подршку самовредновању установе;
- 3) прати поштовање утврђених принципа и остваривање циљева образовања и васпитања;
- 4) саветује и пружа стручну помоћ наставнику, васпитачу, стручном сараднику и директору ради побољшања квалитета њиховог рада и рада установе и достизања стандарда постигнућа;
- 5) саветује и пружа стручну помоћ установи у обезбеђивању заштите деце, ученика и запослених од дискриминације, насиља, злостављања, занемаривања у установи;
- 6) остварује непосредан увид у рад установе, односно дома ученика, наставника, васпитача, стручног сарадника и директора;

- 7) присуствује извођењу наставе, испита и других облика образовно-васпитног рада;
- 8) прати остваривање огледа;
- 9) процењује испуњеност услова за стицање звања;
- 10) прати и процењује квалитет рада саветника - спољног сарадника;
- 11) предлаже установи, министру и надлежним органима предузимање неопходних мера за отклањање неправилности, недостатака и за унапређивање образовно-васпитног, стручног, односно васпитног рада.

Услови за просветног саветника

Члан 147.

Послове просветног саветника може да обавља лице које има:

- 1) одговарајуће образовање из члана 8. ст. 2. и 4. овог закона;
- 2) лиценцу за наставника, васпитача и стручног сарадника;
- 3) осам година рада у области образовања и васпитања;
- 4) остварене резултате у развоју образовања и стечен професионални углед;
- 5) стручне радове објављене у међународним или домаћим часописима или зборницима са рецензијом, односно одобрени уџбеник, приручник или друго наставно средство.

Послове просветног саветника може да обавља лице из става 1. овог члана које положи државни стручни испит и испит за просветног саветника.

Просветном саветнику који не положи испите из става 2. овог члана у прописаном року - престаје радни однос.

Просветни саветник дужан је да се стално стручно усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања стручно-педагошког надзора.

Програм, начин и рок за полагање и орган државне управе пред којим се полаже испит за просветног саветника, образац уверења о положеном испиту, програм и облике стручног усавршавања просветног саветника, начин провере савладаности програма, образац уверења о савладаном програму стручног усавршавања и друга питања у вези са стручним усавршавањем, прописује министар.

Саветник - спољни сарадник

Члан 148.

За пружање саветодавне и стручне помоћи наставнику, васпитачу и стручном сараднику, а у циљу квалитнијег обављања образовно-васпитног рада, Министарство одређује листу саветника - спољних сарадника за предмете, групе и области предмета и стручне послове (у даљем тексту: саветник).

Министарство решењем одређује предмете, групе предмета и број саветника неопходних за пружање помоћи из става 1. овог члана.

Избор саветника обавља министар решењем на основу конкурса.

Наставник, васпитач и стручни сарадник, саветник завода и наставник високошколске установе који испуњава услове из члана 147. став 1. тач. 1) до 4) овог закона.

Предност под једнаким условима има кандидат који је стекао звање из члана 125. став 2. овог закона или закона којим се уређује високо образовање, односно има стручне радове објављене у међународним или домаћим часописима или зборницима са рецензијом, одобрени уџбеник, приручник или друго наставно средство.

Са саветником закључује се уговор о допунском раду, након добијене сагласности директора установе у којој је саветник у радном односу.

Саветник поступа по појединачним налозима министра.

Саветник пружа стручну помоћ наставнику, васпитачу и стручном сараднику: присуствовањем настави, испитима и другим облицима образовно-васпитног рада, одржавањем огледног часа, демонстрирањем поступака и метода, а по потреби пружа помоћ просветном саветнику и просветном инспектору.

О извршеном задатку саветник подноси извештај министру.

Саветник може да буде искључен са листе ако му је суспендована или одузета лиценца у установи, ако се на основу вредновања рада оцени да послове не извршава на квалитетан начин.

Начин вршења стручно-педагошког надзора

Члан 149.

Начин вршења стручно-педагошког надзора и обављања послова саветника, мерила за вредновање квалитета рада установе, начин вредновања рада просветног саветника и саветника и образац легитимације за просветног саветника и инспектора - прописује министар.

Х. ФИНАНСИРАЊЕ ДЕЛАТНОСТИ УСТАНОВА ЧИЈИ ЈЕ ОСНИВАЧ РЕПУБЛИКА, АУТОНОМНА ПОКРАЈИНА И ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Начин финансирања делатности установа

Члан 150.

Средства за финансирање делатности установа утврђују се на основу економске цене за остваривање програма образовања и васпитања, по детету, односно ученику.

Економска цена из става 1. обухвата све текуће расходе по детету, односно ученику, из свих извора финансирања, у складу са прописима којима се уређује буџетски систем.

Ближе услове и мерила за утврђивање економске цене образовања и васпитања по детету, односно ученику на одређеном подручју, из одређених група, по нивоима и врстама образовања, неопходан број запослених, време и поступак увођења, прописује министар.

Извори средстава

Члан 151.

Средства за финансирање делатности установа чији је оснивач Република, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе обезбеђују се у буџету Републике, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Установе могу да остваре и сопствене приходе по основу донација, спонзорства, учешћем родитеља деце и ученика, школарине, уговора и других послова, у складу са законом.

Остваривање прихода, евидентирање и коришћење средстава из става 2. овог члана врши се у складу са прописима којима се уређује буџетски систем.

Средства из ст. 1. и 2. овог члана обезбеђују се у складу са критеријумима и стандардима које прописује министар.

Средства из буџета Републике

Члан 152.

У буџету Републике обезбеђују се средства за стицање образовања и васпитања деце и ученика у установи АЛТЕРНАТИВА: ученика у основној и средњој школи које оснива Република, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.

У буџету Републике обезбеђују се средства за:

- 1) остваривање припремног предшколског програма у години пред полазак у школу;
- 2) остваривање предшколског програма за рад са децом са сметњама у развоју;
- 3) остваривање предшколског програма за рад са децом на болничком лечењу;
- 4) плате, накнаде и додатке запослених у установи, АЛТЕРНАТИВА: основним и средњим школама, социјалне доприносе и отпремнине;
- 5) развојне програме и пројекте установа, као и учешће Републике у области инвестиција, стручног усавршавања запослених и такмичења ученика на републичком, и међународном нивоу, у складу са утврђеним средствима, а према програмима и критеријумима које прописује министар;
- 6) рад уникатних школа и школа од посебног интереса за Републику, које одреди Влада.

На утврђивање и обрачун плата, накнада и додатака запослених у установи примењују се прописи којима се уређују плате и накнаде и друга примања запослених у државним органима и јавним службама.

Средства из буџета аутономне покрајине

Члан 153.

У буџету аутономне покрајине обезбеђују се средства за део економске цене, односно економску цену за установу од покрајинског значаја, у складу са законом којим се уређује финансирање установа на територији аутономне покрајине.

Средства у буџету јединице локалне самоуправе

Члан 154.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују се средства за део економске цене образовања и васпитања деце, односно ученика која обухвата остале текуће расходе, а на основу утврђене економске цене из члана 149. овог закона.

У буџету јединице локалне самоуправе обезбеђују се средства и за:

- 1) остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини 80% од економске цене по детету, укључујући средства за плате, накнаде и друга примања, социјалне доприносе на терет послодавца, отпремнине и помоћи запослених у дејим вртићима и остале текуће расходе; АЛТЕРНАТИВА ТАЧКЕ 1): остваривање делатности предшколског васпитања и образовања (полудневни и целодневни боравак, исхрана, нега и превентивна заштита деце предшколског узраста) у висини 80% од економске цене по детету, осим средства за плате, накнаде и друга примања, социјалне доприносе на терет послодавца, отпремнине и помоћи запослених у дејим вртићима и остале текуће расходе;
- 2) стручно усавршавање запослених;
- 3) јубиларне награде и помоћ запосленима у основним и средњим школама;
- 4) превоз: деце ради похађања предшколског програма на удаљености већој од два километра, ученика основне школе на удаљености већој од четири километра од седишта школе; превоз, смештај и исхрану деце и ученика са сметњама у развоју, без обзира на удаљеност места становања од школе; превоз ученика на републичка и међународна такмичења;
- 5) превоз запослених;
- 6) капиталне издатке;

- 7) заштиту и безбедност деце, односно ученика, у складу са прописаним мерама из члана 41. овог закона.
- 8) друге текуће расходе, осим оних за које се средства обезбеђују у буџету Републике.

Обезбеђивање вишег стандарда образовања

Члан 155.

Установа може учешћем родитеља деце и ученика, јединице локалне самоуправе, донатора, спонзора или од проширене делатности да обезбеди средства за виши стандард од утврђеног педагошког стандарда у области предшколског, основног и средњег образовања.

Средства из става 1. овог члана користе се за побољшање стандарда образовања и васпитања у погледу простора, опреме и наставних средстава, за остваривање програма који нису делатност установе, за исхрану и помоћ деци и ученицима.

XI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 156.

Новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај установа ако:

- 1) почне са радом, организује издвојено одељење, обавља проширену делатност, изврши статусне промене и промене назива и седишта установе на начин и по поступку који није прописан чл. 29. до 33. овог закона;
- 2) не пропише начин и поступак за заштиту и безбедност деце, односно ученика (члан 41);
- 3) не предузима или неблаговремено предузима, односно не предузима одговарајуће мере у случајевима повреда забрана из чл. 43. и 44. овог закона и тежих повреда радних обавеза запослених;
- 4) дозволи страначко организовање или деловање у установи и коришћење простора установе у те сврхе (члан 45);
- 5) не донесе развојни план и годишњи план рада у року прописаном овим законом или их не примењује (чл. 48. и 86);
- 6) не донесе благовремено, односно не остварује програм образовања и васпитања или не предузима мере за остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа (чл. 69, 74, 75, 77, 78);
- 7) не упише дете у дечји вртић, односно основну школу ради похађања припремног предшколског програма (члан 94);
- 8) не упише дете које има пребивалиште на подручју школе (члан 95);

- 9) спроводи оглед без одобрења министра или врши статусне промене за време огледа (члан 98);
  - 10) употребљава уџбеник или наставно средство које није одобрено (члан 99);
  - 11) не достави Министарству све податке у вези са лиценцом наставника, васпитача и стручног сарадника из чл. 123. и 124. овог закона;
  - 12) прими у радни однос наставника, васпитача и стручног сарадника који не испуњава услове из чл. 116. до 119. овог закона или на начин и по поступку који није прописан чл. 126. и 127. овог закона;
  - 13) закључи уговор о извођењу наставе супротно члану 130. овог закона;
  - 14) не удаљи са рада наставника, васпитача или стручног сарадника због учињене теже повреде радне обавезе (члан 135);
  - 15) не поступи по решењу просветног инспектора (члан 143. тачка 3).
- Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и директор, односно одговорно лице установе.

Члан 157.

Новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара казниће се за прекршај родитељ, односно старатељ ако намерно или без оправданог разлога не упише дете у дечји вртић ради похађања припремног предшколског програма или ако дете неоправдано изостаје из дечјег вртића (94. став 4).

Члан 158.

Новчаном казном од 5.000 до 10.000 динара казниће се за прекршај родитељ, односно старатељ ако намерно или без оправданог разлога не упише дете у основну школу или ако дете без оправданих разлога не похађа наставу у основној школи (члан 95. став 1. и 108. став 2. тачка 1).

Члан 159.

Новчаном казном од 30.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај заводи ако не припреме одговарајући материјал и доставе га министру, односно надлежном савету у датом року (члан 22. став 3).

Новчаном казном од 5.000 до 50.000 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и директор завода.

ХП. ПОВЕРАВАЊЕ ПОСЛОВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ АУТОНОМНОЈ ПОКРАЈИНИ

Члан 160.

Послови утврђени чланом 28. ст. 5. до 7, чланом 30. став 2. чланом 31. став 4; 32. став 6, чланом 33. став 3, чланом 34. ст. 2, 4. до 8, чланом 35. став

2, чланом 53. став 5, чланом 55. став 1, чланом 59. ст. 4, 5, 8. и 9, чланом 60. ст. 1. и 2, чланом 61. став 2, чланом 62. ст. 4. до 6, чланом 85. ст. 5. и 6, чланом 87. ст. 2. и 3, чланом 88. ст. 1. и 4, послови полагања испита за лиценцу из члана 119. чланом 141. ст. 4. и 5. и чланом 144. овог закона, поверавају се аутономној покрајини.

Покрајински органи сарађују са републичким органима и органима локалне самоуправе у обављању послова из става 1. овог члана.

Министарство има према аутономној покрајини, у погледу поверених послова државне управе из става 1. овог члана, права и дужности прописане законом којим се уређује државна управа.

XIII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 161.

Чланови Националног просветног савета које је Народна скупштина изабрала до ступања на снагу овог закона обављаће дужност чланова тог савета до истека изборног периода.

Члан 162.

Влада ће у року од 60 дана од дана ступања на снагу овог закона именовати чланове Савета за стручно образовање и образовање одраслих.

Члан 163.

Влада ће у року од два месеца дана од дана ступања на снагу овог закона основати Завод за стручно образовање и образовање одраслих.

Завод за стручно образовање и образовање одраслих преузеће запослене из Завода за унапређивање образовања и васпитања - Центра за стручно и уметничко образовање, потребан број запослених из Центра за развој програма и уџбеника и Центра за стратешки развој образовања, одговарајући део опреме, средства за рад и финансијских средства Завода - центара.

Комисија коју образује Влада извршиће попис имовине и деобни биланс Завода за унапређивање образовања и васпитања, у делу који се односи на центре из става 2. овог члана.

Имовину, права и обавезе, као и запослене центара преузима Завод за стручно образовање и образовање одраслих, у складу са пословима утврђеном овим законом.

Неуτροшена средства намењена за рад центара из става 2. овог члана, опредељена у буџету Републике Србије за 2009. годину, усмериће се за рад Завода за стручно образовање и образовање одраслих.

Заводи из чл. 18. и 20. усагласиће своју организацију и рад са овим законом у року од три месеца.

Члан 164.

Влада, односно орган аутономне покрајине ће у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона утврдити мрежу средњих школа.

Влада ће у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона утврдити критеријуме за доношење мреже дечјих вртића и основних школа.

Јединица локалне самоуправе ће у року од годину дана од дана утврђивања критеријума из става 2. овог члана утврдити мрежу дечјих вртића и основних школа на свом подручју.

Члан 165.

Подзаконски акти донети до ступања на снагу овог закона примењују се ако нису у супротности са овим законом, до доношења прописа на основу овог закона.

Члан 166.

Надлежни савет ће донети до краја 2010. године посебне стандарде постигнућа за средње образовање.

Члан 167.

Министар ће донети подзаконске акте у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона, осим:

1) програм завршног испита у основном образовању и васпитању - до краја школске 2009/2010. године;

2) акта из члана 131. став 4. овог закона - до почетка школске 2010/2011. године;

3) програме опште, стручне и уметничке матуре и завршног испита у стручној школи - до краја школске 2011/2012. године;

4) акта из члана 150. став 3. овог закона - у року од две године.

Члан 168.

Установа ће усагласити организацију и рад, односно поднети Министарству захтев за верификацију, и то: дечји вртић и средња школа у року од годину дана од дана доношења акта из члана 29. овог закона, а основна школа - у року од три године.

Члан 169.

Директор установе изабран до дана ступања на снагу овог закона, дужан је да у року од три године од дана доношења подзаконског акта из члана 58. став 17. овог закона положи испит за директора.

Директору из става 1. овог члана престаје дужност ако не положи испит у року из става 1. овог члана.

АЛТЕРНАТИВА:

Директор установе изабран до дана ступања на снагу овог закона, дужан је да у року од три године од дана доношења подзаконског акта из члана 58. став 16. овог закона савлада програм обуке за директора.

Директору из става 1. овог члана престаје дужност ако не савлада програм обуке у року из става 1. овог члана.

Члан 170.

Права из члана 88 став 2. овог закона, остварује ванредан ученик који се први пут упише у средњу школу, почев од школске 2010/2011. године.

Члан 171.

Школа која остварује програм основног образовања одраслих може да упише лица између 10 и 15 година живота ради завршавања започетог основног образовања, закључно са школском 2012/2013. годином.

Члан 172.

Одредбе члана 96. овог закона примењиваће се на упис ученика у средњу школу почев од школске 2011/2012. године.

Члан 173.

Огледи чије је спровођење започело пре ступања на снагу овог закона, вредноваће се на начин прописан чланом 98. овог закона.

Члан 174.

Одредбе члана 8. став 4. и члана 117. став 8. овог закона, примењиваће се од школске 2011/2012. године.

Члан 175.

Одредбе члана 150. овог закона примењиваће се поступно почев од школске, односно радне 2011/2012. године.

На све установе примењиваће се одредбе члана 150. овог закона од школске, односно радне 2014/2015. године, када престају да важе одредбе чл. 152. до 154. овог закона.

Члан 176.

Даном ступања на снагу овог закона престају да важе одредбе:

1) чл. 43, 46, 52, 54, 63, 65, 66, 88, члан 92. став 3, члан 96. став 2. Закона о основној школи („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93- др. закон, 67/93- др. закон, 48/94- др. закон, 66/94- др. закон, 22/02, 62/03- др. закон, 64/03- др. закон и 101/05- др. закон);

2) члан 48. ст. 8. и 10, 62, чл. 64. до 66. Закона о средњој школи („Службени гласник РС”, бр. 50/92, 53/93- др. закон, 67/93- др. закон, 48/94- др. закон, 24/96, 23/02, 25/02- исправка, 62/03- др. закон, 64/03- др. закон и 101/05- др. закон).

Одредбе чл. 83. до 87. Закона о основној школи, примењиваће се до 2010. године.

Члан 177.

Републички инспектор, који испуњава услове из члана 147. став 1. овог закона може да обавља послове просветног саветника ако положи испит за просветног саветника.

Члан 178.

Звање педагошког саветника и вишег педагошког саветника које је стекао наставник, васпитач и стручни сарадник до 4. фебруара 1990. године, на основу Закона о сталном стручном усавршавању наставног и васпитног особља ("Службени гласник СРС", пречишћени текст, бр. 47/78, 16/79 и 43/84) изједначава се звањем педагошког саветника, односно вишег педагошког саветника, из члана 125. став 2. овог закона.

Члан 179.

Лице које је на законит начин положило стручни испит у области образовања, а 25. јуна 2003. године није било у радном односу у установи, сматра се да има лиценцу од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 180.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.